

PERHEKESKUKSET KAINUUSEEN -HANKE

LOPPURAPORTTI 2008

Lapsen ehdoilla perheen parhaaksi

Julkaisija:

Kainuun maakunta -kuntayhtymä

PL 400

87070 KAINUU

Puh. 08 615 541

Faksi 08 6155 4260

kirjaamo@kainuu.fi

ISSN 1795-5661

Kajaani 2008

Perhekeskukset Kainuuseen -hanke

Loppuraportti

2008

Laatija:

Maarit Leinonen

Kainuun maakunta -kuntayhtymä 2008

D:25

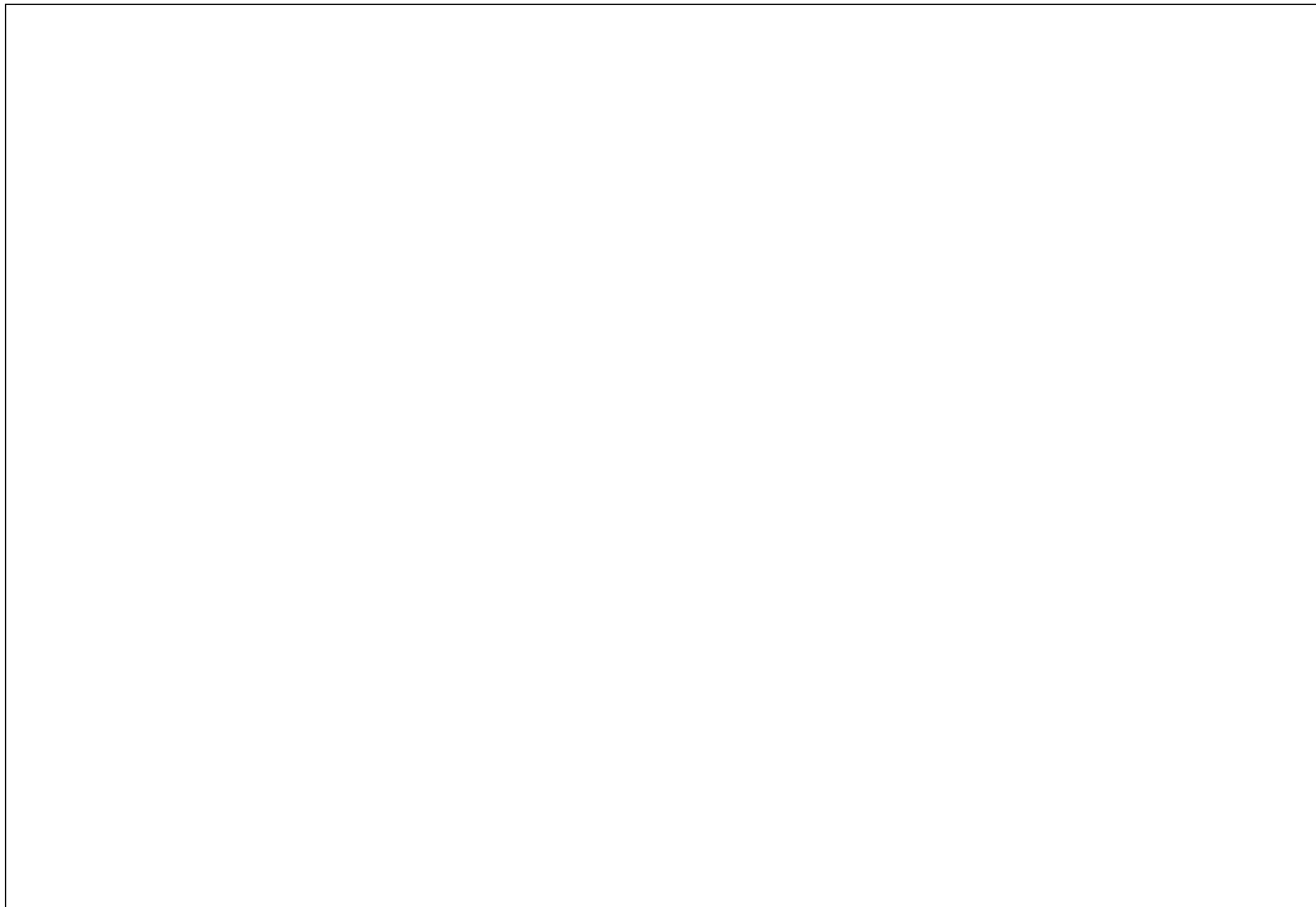
TIIVISTELMÄ

Perhekeskukset Kainuuseen -hankkeen aikana kehitettiin koko Kainuun maakunnan tasolla ja toisaalta paikallistasolla perheiden, kuntien ja Kainuun maakunta -kuntayhtymän lapsiperheitoimijoiden sekä seurakuntien ja perhejärjestöjen yhteistyötä. Fyysisiä perhekeskuksia ja -asemia on saatu aikaan tai on suunnitteilla lähes jokaiselle paikkakunnalle.

Kainuun maakunnan kolmelle seudulle (Ylä-Kainuu = seutu 3, Sotkamo/Kuhmo = seutu 2 ja Kajaani/Paltamo/Ristijärvi= seutu 1) nimettiin perhekeskusten tiimijohtajat koordinoimaan lapsiperheitoimijoiden yhteistyötä.

Maakunnan tasolla tavoitteena oli kehittää ikävaiheittain jäsennettyä vanhempainkoulu-/ryhmätoimintaa, jonka tavoitteena on tukea parisuhdetta ja vanhemmuutta vertaistoiminnan avulla. Tältä pohjalta on aloitettu pienimmästä ikäryhmästä ja uudistettu monitoimijaisesti perhevalmennusohjelma, joka käsittää kaikkiaan yksitoista tapaamista raskausajan ja lapsen 1-vuotispäivän välillä. Isien osallisuuteen on haluttu kiinnittää erityishuomiota.

Perhekeskukset Kainuuseen -hankkeen aikana saatiin eri lapsiperheitoimijoiden välille yhteistyön tekemisen foorumit ja ylisektorinen tiimijohtamisen malli. Vanhempainryhmien kehittäminen ja työnjaon sopiminen julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyössä jatkuu. Jatkohankkeissa lapsiperheitoimijoiden yhteistyö, osaaminen ja toimintamallien kehittäminen toivottavasti syventyy ja kohdentuu oikea-aikaisesti niin, että aidosti voidaan tukea lapsia heidän kasvuyhteisöissään ilman kodin ulkopuolisia sijoituksia.

HANKKEEN TAUSTAA..... 0

VALTAKUNNALLINEN PERHE -HANKE..... 0

KAINUUN VÄESTÖ JA LAPSIPERHEET 2

PERHEPALVELUIDEN ORGANISOINTI KAINUUSSA 4

LAPSIPERHEPALVELUIDEN KEHITTÄMINEN KAINUUSSA . 5

PERHEKESKUKSET KAINUUSSA..... 6

PERHEKESKUSTEN TIIMIJOHTAJAT 10

MONIAMMATILLISEN YHTEISTYÖN
KEHITTÄMINEN 11

PERHETYÖN KEHITTÄMINEN 13

VANHEMPAINKOULUMALLI..... 14

TERVETULOA MATKALLE VANHEMMUUTEEN 14

KUMPPANIT 19

HANKKEEN ARVIOINTIA 21

POHDINTAA 22

LIITTEET

Liite 1 Kajaanin perhekeskuksen tilakysely

Liite 2 Koulutustoteutus

Liite 3 Perheluento

HANKKEEN TAUSTAA

VALTAKUNNALLINEN PERHE -HANKE

Valtakunnallinen PERHE -hanke vuosina 2005 -2008 oli osa Sosiaalialan kehittämishanketta ja se kytkeytyi terveydenhuollon kehittämishankkeeseen. Perhekeskus on mukana Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa.

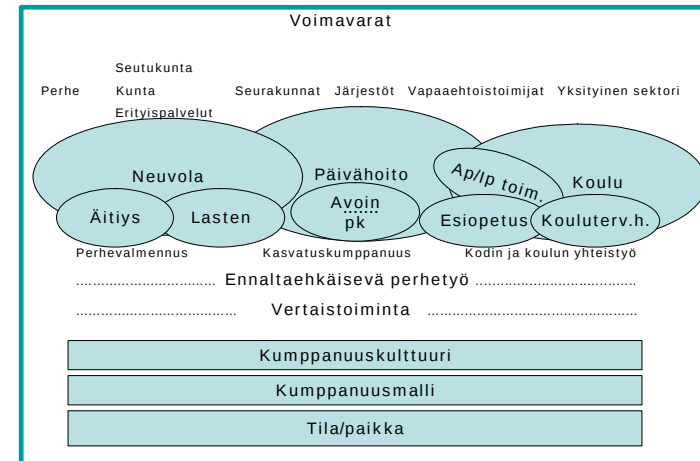
Valtakunnallisen PERHE –hankkeen päämääränä on saada aikaan perhekeskuksia tai perhepalveluverkostoja edistämällä

- peruspalvelujen verkostoitumista,
- perhelähtöistä toimintatapaa lapsi- ja perhepalveluissa,
- palvelujen, järjestöjen, seurakunnan, vapaaehtoisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä
- sekä perheiden osallisuutta ja keskinäistä vertaistukea.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti PERHE –hankkeen kumppanuusohjelman valtakunnallisen koordinaatioryhmän 10.2.2005. Koordinaatioryhmässä olivat sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes, Opetushallitus, Suomen Kuntaliitto, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Väestöliitto, Suomen Vanhempainliitto ja Suomen evankelisluterilainen kirkkohallitus. Tämä kumppanuuslähtökohta asetettiin edellytykseksi myös kuntahankkeiden hankeyhteistyön organisoimiselle.

Noin kolmasosa kaikista kunnista kehittää lapsi- ja perhepalvelujaan perhekeskustoiminnan tavoitteiden suuntaisesti

VISIO: perhekeskus/palveluverkosto

MIKÄ PERHEKESKUS ON?

Perhekeskustoiminnan edellytys on, että

- asuinalueelta löytyy perheiden omaa toimintaa varten tila
- toiminta vahvistaa lasten ja vanhempien sosiaalisia verkostoja
- luo vanhempien ja lasten osallisuutta vahvistavia työtapoja
- tarjoaa helposti saatavilla olevaa tukea
- on lapsiperhepalveluja koskevan tiedon ja osaamisen keskus
- ja kehittää palveluja yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Perhekeskus merkitsee parhaimmillaan perheille:

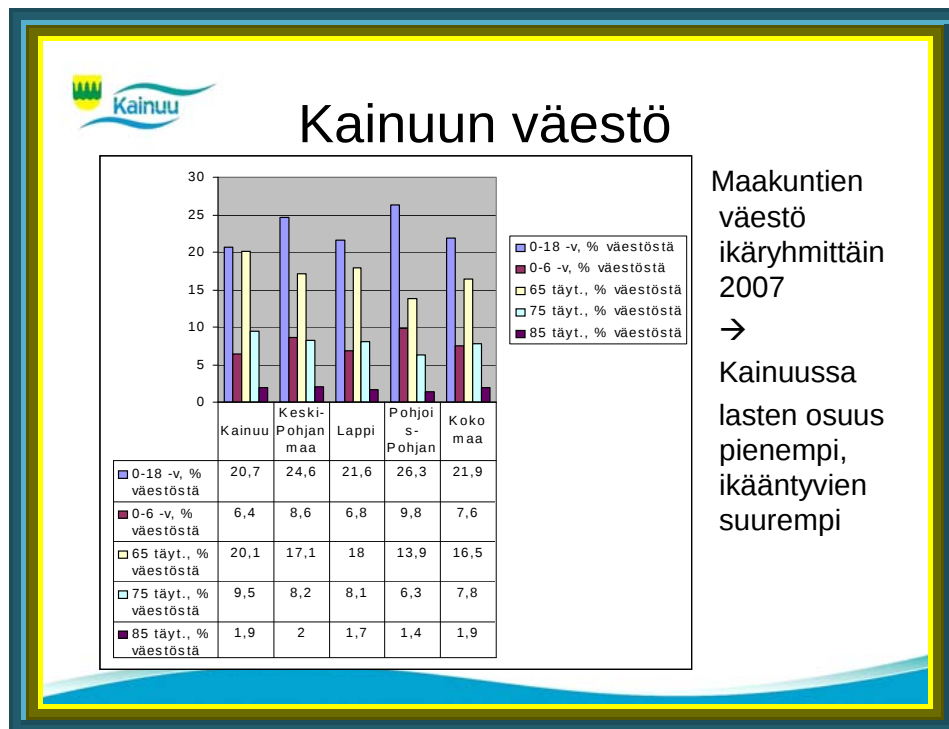
- tuttuja ja turvallisia ihmissuhteita perheiden arkeen
- tietoa kunnan, järjestöjen ja seurakunnan palveluista
- apua lasten ja vanhempien ryhmien käynnistämiseen

Perhekeskuksella on myös annettavaa työntekijöille. Se merkitsee:

- mahdollisuutta kehittää työtään ja kehittyä työssään
- tiedon ja osaamisen lisääntymistä
- mahdollisuutta työntekijöiden keskinäiseen vertaistukeen ja konsultointiapuun

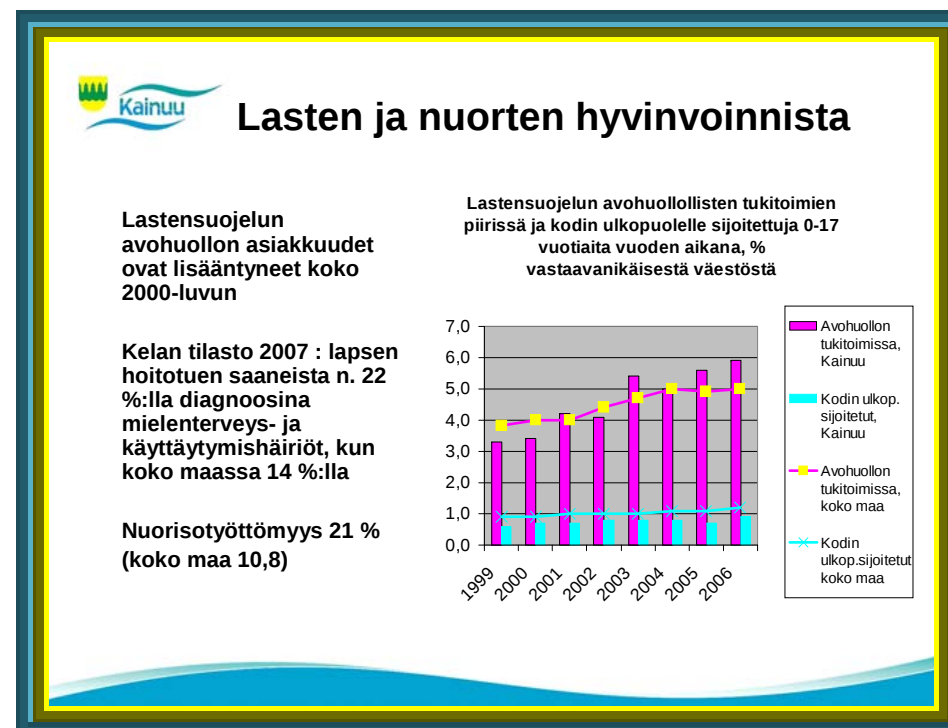
- Perhekeskus on *paikallisesti kehittyvä* toimintamalli.
- Sen *palvelurakenne muodostuu* äitiys- ja lastenneuvolan, varhaiskasvatuksen, koulutoimen sekä varhaisen tuen ja perhetyön paikallisista palveluista.
- Perhekeskuksen *perhelähtöiset työkäytännöt* edistävät lasten hyvinvointia, antavat tukea vanhemmuuteen, parisuhteeseen ja ovat ongelmia ennalta ehkäiseviä.
- Perhekeskukseen *kuuluu perheiden kohtaamispaikkana* toimiva tila asuinalueella.
- Perhekeskuksen *toimintatapana on yhteistyö* perheiden, järjestöjen, seurakunnan, vapaaehtoisten ja muiden toimijoiden kanssa.
- Perhekeskuksen *palveluohjaus varmistaa* tarvittavien erityispalvelujen saannin.
- Perhekeskus on *osa kunnan lapsi- ja perhepalvelujen organisaatiota*

KAINUUN VÄESTÖ JA LAPSIPERHEET

Ilman Vaalan kuntaa kainuulaisia on noin 80 000. Alle 18 -vuotiaita väestöstä on vähemmän kuin maassa keskimäärin. Kainuussa oli vuonna 2006 kaikkiaan 8 640 lapsiperhettä ja niissä yhteensä 15 677 alle 18-vuotiasta. Kaikista perheistä lapsiperheitä oli 38,5 %, kun koko valtakunnassa vastaava luku oli 41,2 %. Lapsiperheistä puolestaan 18,3 % oli yksinhuoltajaperheitä, kun koko maassa vastaava luku oli 19.9 %.

Lapsista ja lapsiperheistä 57 % asuu Seutu 1:llä (Kajaani, Paltamo, Ristijärvi), 25 % seutu 2:lla (Sotkamo, Kuhmo), ja 18 % seutu 3:lla Suomussalmi, Hyrynsalmi, Puolanka). Syntyvyys koko Kainuussa oli vuonna 2007 kaikkiaan 795 lasta.

Kainuulaisista 0 – 17 -vuotiaista lapsista ja nuorista oli lastensuojelun avohuoltopalvelujen piirissä vuonna 2007 kaikkiaan 6,1 % (absoluuttisena lukuna noin 950 lasta ja nuorta), kun vastaava luku koko maassa oli 5,3 %.

Perhekeskukset Kainuuseen hankkeen yhtenä tavoitteena on aikaansaada muutos pitkällä aikavälillä kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrään. Kainuussa, samoin kuin muuallakin valtakunnassa, on herätty huomioimaan se, että lastensuojelun ja lastenpsykiatrian ns. korjaavien palveluiden tarve kasvaa koko ajan. Avohuollon tukitoimenpiteiden määrällinen ja laadullinen kehittäminen on tarpeen. Kaikista tärkeintä on vahvistaa peruspalveluja. Työkäytäntöjä tulee uudistaa asiakastarpeita vastaaviksi.

Lääninhallituksen peruspalveluiden arviointiraportti nosti viimeisen hankevuoden aikana esiin lapsiperheiden kotipalvelujen kehittämistarpeen.

Kansanterveyslaitoksen ja Kainuun maakunta – kuntayhtymän yhteistyönä kainuulaisten silmät ovat avautuneet havaitsemaan väestöryhmien välisiä terveyseroja (Kansanterveyslaitoksen julkaisu B 27/2008, Kaikkonen Risto ym; Sosioekonomiset terveyserot ja niiden kaventaminen Kainuussa). Kaikkien kehittämishankkeiden osalta päätettiin tehdä tarkastelu, onko kehittämisellä vaikutusta väestöryhmien välisiin terveyseroihin.

Kansanterveyslaitoksen lasten terveystutkimus LATE valmistuu tämän hankkeen loppuessa. Myös sen alustavat tulokset osoittavat sosioekonomisia eroja tutkittavien lasten vanhempien terveyskäyttäytymisessä. Perhekeskustoiminnassa terveyserojen huomioiminen tarkoittaa varhaisen tuen palvelujen kohdentamista unohtamatta universaalien peruspalvelujen ennaltaehkäisevän merkityksen tärkeyttä koko väestöön kohdistuvana palveluna.

Kansanterveyslaitos • Folkhälsinstitutet

Lasten ja nuorten terveyserojen kaventamiseksi

- Kunnallinen palvelujärjestelmä
- Perhekeskukset, neuvolat, terveyskeskukset, päiväkotit ja kouluruokailu, leikkialueet ja -puistot, kaavoitus (mm. kevyt liikenne), joukkoliikenne jne.
- Henkilöstön koulutus
- Toimintojen kohdentaminen sinne missä mahdollisuuksia on eniten
 - Alemmat sosiaaliryhmät
 - Yhden vanhemmanperheet ja eroperheet
- Ennaltaehkäisevän työn korostaminen

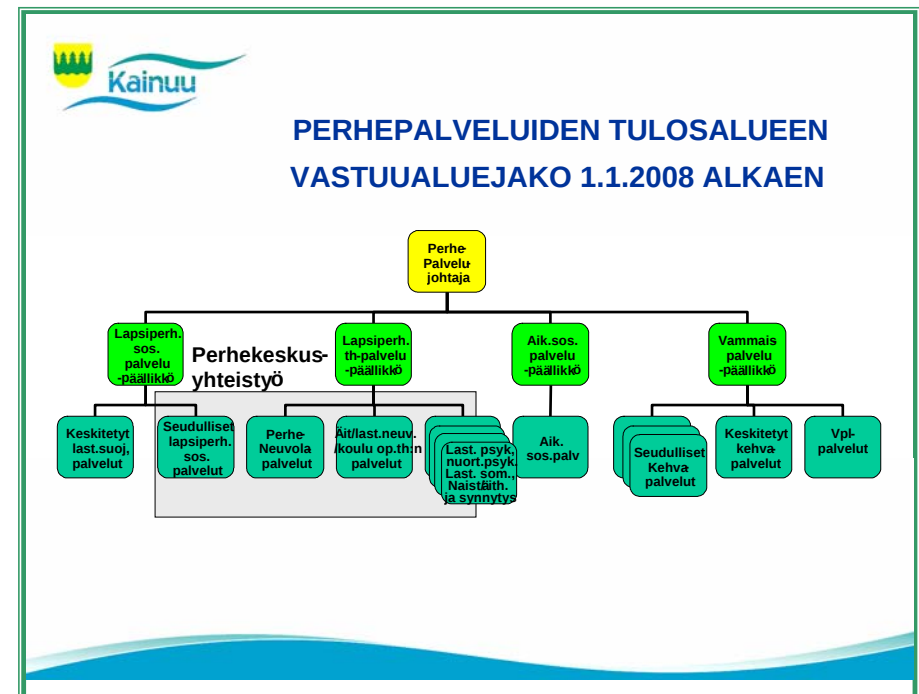
PERHEPALVELUIDEN ORGANISOINTI KAINUUSSA

Perhepalvelut organisoitiin seudullisesti Kainuun maakunta - kuntayhtymän kokeilun alkaessa 2005. Perhepalvelujen seutu 1 muodostui Kajaanista, Paltamosta ja Ristijärvestä. Seutu 2 muodostui Sotkamosta ja Kuhmosta ja seutu 3, myöhemmin Ylä-Kainuu, Puolangasta, Hyrynsalmesta ja Suomussalmesta.

Pian kävi kuitenkin ilmeiseksi tarve uudistaa organisaatiota palveluprosesseittain järjestyneeksi lapsiperheiden sosiaalipalveluihin, lapsiperheiden terveydenhuoltopalveluihin, aikuissosiaalityön palveluihin ja vammaispalveluihin. Lapsiperheiden sosiaalipalvelut muodostuvat perhetyöstä (jatkossa myös lapsiperheiden kotipalvelusta) ja lastensuojelusta ja lapsiperheiden terveydenhuoltopalvelut perheneuvolasta, äitiys- ja lastenneuvolasta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollosta sekä lapsiperheille suunnatuista erikoissairaanhoidon palveluista, kuten synnytystoiminta, lasten somaattinen ja psykiatrinen hoito sekä naistentaudit. Uusi organisointi tapahtui kesken Perhekeskushankkeen, mikä aiheutti luonnollisesti oman sopeutumisensa henkilöstön keskuudessa.

Organisoinnin etuna on ollut esimiesten mahdollisuus keskittyä syvemmin tiettyyn sektoriin, mutta toisaalta esimiestyö on siirtynyt etäälle työntekijöistä ja saman tiimin työntekijöillä on eri esimiehiä.

Perhekeskukset eivät ole organisatorinen yksikkö vaan verkostomainen yhteistyö rakenne, joka kattaa laajan toimijakentän. Verkostoon kuuluvat Kainuun maakunta - kuntayhtymän toimijoiden lisäksi kuntien ja kaupunkien varhaiskasvatus, koulu- ja nuorisotoimet, sekä eri järjestöjen ja seurakuntien sekä yksityisten tahojen toimijat ja luonnollisesti perheet itse.

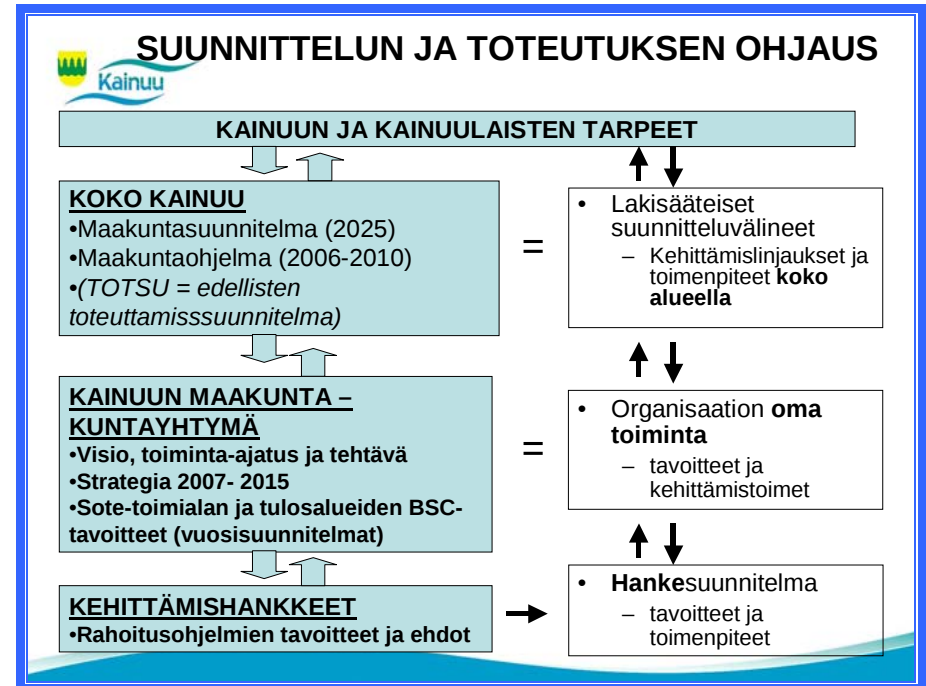
Kuva perhepalveluiden organisaatiosta 1.1.2008 -

LAPSIPERHEPALVELUIDEN KEHITTÄMINEN KAINUUSSA

Valtakunnallisen Perhekeskushankkeen alku osui Kainuun maakuntahallinnon kokeilun alkuun 2005. Perhekeskukset Kainuuseen –hanke alkoi kesällä 2006 samansuuntaisena kuin valtakunnallinen hanke. Pohjaa lapsiperhepalveluiden kehittämiseksi oli Kainuussa toki luotu jo ennen uutta hanketta seuraavasti:

- 3-vuotiaan moniammatillinen palvelutarvearvio (PTA)
- Terve Kajaani ja Terve Kainuu –projektit; kouluterveystutkimukset, rajat ovat rakkautta –nuorten päihdetoimintastrategia (v. 1995 alkaen)
- lasten ja nuorten hyvinvointiselonteko (v. 1996 - 2000)
- moniammatillisen verkostotyön koulutukset, mape, vavu, lanu ym. (1996 alkaen)
- Kainuun varpu-hanke (v. 2001 – 2003)
- Kainuun lapsi –hanke (v. 2002 – 2005)

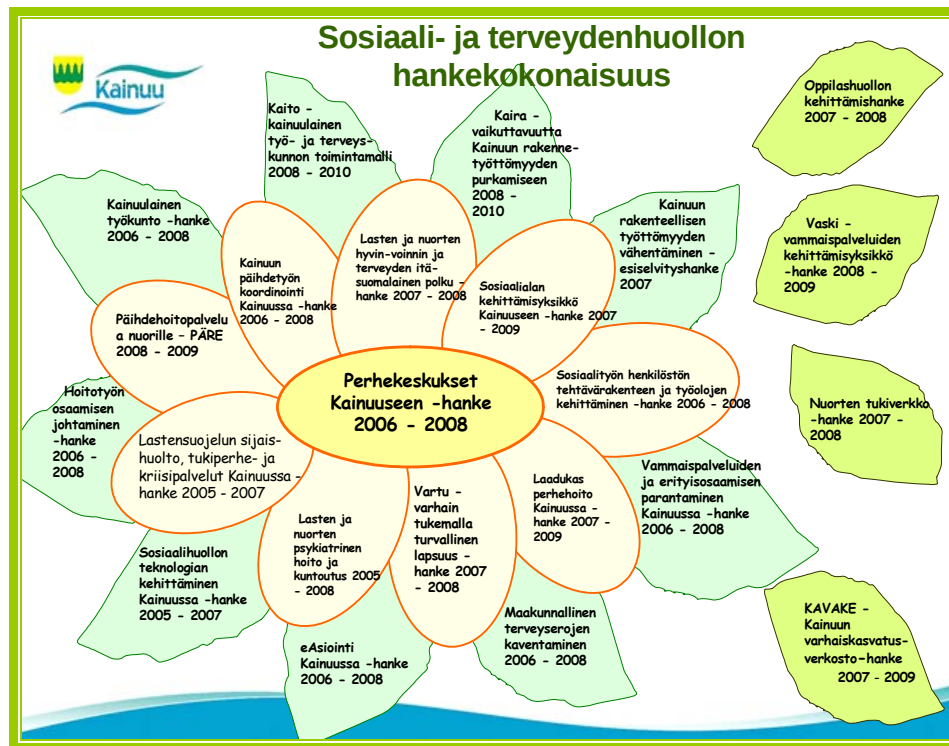
Kehittämistoiminta pohjautuu Kainuussa koko Kainuun maakuntasuunnitelmaan ja ohjelmaan sekä Kainuun maakunta - kuntayhtymän sosiaali- ja terveystoimen sekä sen tulosalueiden tavoitteisiin.

Sen lisäksi, että perhekeskustoiminta on yhden suuntainen maakunnan tavoitteiden kanssa, se on yhdensuuntainen valtakunnallisten tavoitteiden kanssa.

Kainuussa on menossa yhtäaikaaisesti perhekeskushankkeen kanssa useita samansuuntaisia hankkeita. Tämä tuo mukanaan haasteen yhteistyölle ja päällekkäisyyden välttämiseksi, mutta parhaimmillaan varmistaa lapsiperheiden hyvinvoinnin tavoittelun monitoimijaisena yhteistyönä. Seuraavassa kuvataan hankekokonaisuutta Perhekeskushankkeesta käsin hankekukkasen avulla, jossa lähinnä perhekeskustoimintaa olevat hankkeet ovat sisimpinä terälehtinä. Kukan ulkopuolisina lehtinä on vain esimerkin

omaisesti muutama lehdykkä kuvaamassa samansuuntaista, Kainuun kuntayhtymäorganisaation ulkopuolista kehittämistoimintaa.

PERHEKESKUKSET KAINUUSSA

Perhekeskukset Kainuuseen hanke toteutettiin ajalla 6/2006 - 2008. Hankkeessa työskenteli kokoaikainen projektipäällikkö (Sinikka Suutari syyskuulle 2007 saakka ja lokakuusta 2007 Maarit Leinonen) sekä osa-aikainen sihteeri (Tarja Karjalainen vuoden 2007 loppuun ja Tuula Huovinen vuoden 2008).

Hankeorganisaatio koostui eri puolilta maakuntaa eri yhteistyökumppaneista:

Hankeorganisaatio

Ohjausryhmä

→ Terttu Huttu-Juntunen pj/lapsiperheiden sosiaalipalveluiden vastuualueen johtaja, Kajaanin varhaiskasvatus, perheneuvolan johtaja, srk/diakoninen perhetyö, MLL, soten erikoissuunnittelija ja kehittämisspäällikkö, Kajaanin AMK, neuvolatyön sekä koulu- ja opisk.th esimies, lastenpsykiatrian ylilääkäri, Sotkamon Salmelan koulun rehtori, lapsiperh.terv. johtaja, STM, perhepalvelujohtaja

Projektiryhmä

→ Terttu Huttu-Juntunen pj, tiimijohtajat, keskusneuvola, perhetyö, KASS, Sotkamo luokanopettaja ja perheneuvola, Kuhmo sosiaalityö, Kajaani varhaiskasvatus, lastenpsykiatria, MLL, kirkon perheasiainkeskus, vanhemmat, Sorake -hanke, ISO

Maarit Leinonen

PERHEKESKUSHANKKEEN TAVOITTEET:

Luodaan koko perheen hyvinvointia tukevien seudullisten perhekeskusten toimintamalli Kainuuseen kokoamalla lähipalvelut samaan verkostoon lapsiperheitä paremmin palveleviksi kokonaisuuksiksi

Turvataan asiakaslähtöiset, laadukkaat, keskenään yhteistyössä olevat 'matalan kynnyksen' lapsiperhepalvelut erityisesti harvaan asutuilla alueilla

Vahvistetaan perustason moniammatillista, ennaltaehkäisevää työtä

- varhaisen puuttumisen/tukemisen vahvistaminen eri menetelmin
- perhetyön ja sen sisällön kehittäminen
- parisuhteen ja vanhemmuuden vahvistaminen kehittämällä perhevalmennusta ja vanhempainkoulujen/-ryhmien toimintamalleja, vertaistoimintaa

→ koulutukset, kokeilut, työkäytäntöpohdinnat

Vahvistetaan eri toimijoiden yhteistyötä ja verkostoitumista

→ maakunnan sosiaali- ja terveyspalvelut

→ kuntien palvelut (varhaiskasvatus-, koulu- ja nuorisotoimet)

→ järjestöt, yhdistykset, seurakunta ja muut kehittämishankkeet

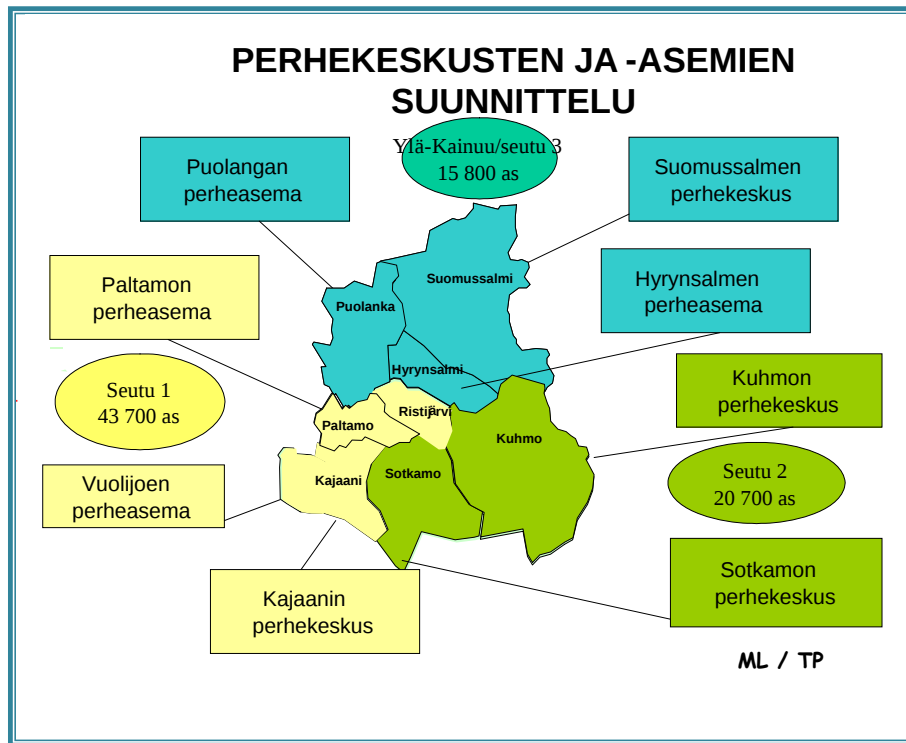
→ perheet, erityisesti isät

Kainuussa luotiin seudullisten perhekeskusten malli ja haluttiin panostaa myös fyysisiin rakenteisiin. Suurimmissa kunnissa toimivat perhekeskukset ja pienimmissä kunnissa perheasemat.

Ylä-Kainuussa, seutu 3:lla pienten kuntien perheasemat linkittyvät terveysasemille Puolangalla ja Hyrynsalmella muodostamatta vielä tiivistä perheasemayhteisöä. Puolangalla perheiden avoin kohtaamispaikka on Monitoimitalolla. Suomussalmen suunnitelmat sijoittaa maakunnan lapsiperhetoimijat neuvolan kiinteistöön useasta eri osoitteesta ovat varsin pitkällä.

Seutu 2:lla tila-asiat ovat järjestyksessä. Kuhmoon saneerattiin hankkeen aikana tilat perhekeskukselle ns. Louhelan kiinteistöön. Perheiden avoimelle kohtaamispaikalle jäi varsin vähän tilaa, mutta ne löytynevät tapauskohtaisesti yhteistyöverkoston tiloista, kuten Puolangalla. Sotkamossa lapsiperhetoimijat ovat jo perinteisesti toimineet saman katon alla. Hankkeen aikana saatiin pienin korjaustoimenpitein tiloja ryhmätoiminnoille ja imetykselle.

Seutu 1:llä jo ennen hanketta Kajaanissa toimineen Teppanan perheasema vakiintui. Paltamossa Salmela aloitti toimintansa terveysaseman viereisessä omakotitalossa. Vuolijoella henkilöstö sijoittui terveysasemalle vaikkakin kahden taajaman haaste aiheutti keskustelua myös Otanmäessä. Ristijärvellä ei tavoitteeksi edes asetettu yhteistiloja kunnan pienuuden vuoksi, mutta työntekijät jäivät kovasti pohtimaan siirtymistä saman katon alle lähiaikoina olemassa oleviin tiloihin.

Kajaanissa tilasuunnittelu on ollut kaikkein haastavinta. Nykyisin maakunta -kuntayhtymän lapsiperhetoimintoja on neljässä osoitteessa ja niiden lisäksi vielä varhaiskasvatus ja lasten terapiatoiminnot erillään.

Tilatyöryhmä kokoontui Kajaanissa useita kertoja eri kokoonpanoin. Suunnittelu lähti liikkeelle siitä, että perhekeskus sijoittuisi Osmonkadun sosiaalipalvelukeskukseen, mikä osoittautui lukuisten keskustelujen jälkeen epätarkoituksenmukaiseksi. Katse suuntautui muihin tiloihin, joita löytynee kaupungin kanssa yhteistyötä tehden.

Hankkeen viimeisenä syksynä 2008 päätettiin kuulla vielä asiakasmielipidettä. Viikon ajan Kainuun maakunnan eri

palveluyksiköissä, Mannerheimin lastensuojeluliiton perhekahviloissa ja seurakunnan perhekerhoissa oli mahdollisuus vastata liitteenä (1) olevaan kyselyyn. Vastauksia saatiin 225 kpl.

Perhekeskuksen tilasuunnittelua varten tehdyn kyselyn vastausten yhteenvetona todettiin, että Kajaanissa on tarpeen vahvistaa alueellisia neuvoloita avoimilla toiminnoilla ja perheiden kohtaamispaikoilla. Perheet halusivat Kajaanin keskustassa neuvolan, perheneuvolan ja perhetyön mieluiten 'saman katon alle'. Haluttiin myös tiloja ohjatuille ryhmätoiminnoille ja omaehtoiselle kokoontumiselle.

Perheet halusivat perhekeskuksesta paikan, josta voi saada mahdollisimman helposti tietoa eri palveluista – myös päivähoitosta, joka on kaupungin vastuulla - ja neuvoja ilman ajanvarausta. Palveluohjaus nousi perheiden vastauksissa vahvasti esille myös toiveessa saada päivystyspuhelinnumero, jonne voi soittaa (mutta joka ei kuormittaisi sairaalan päivystystä). Raportin liitteenä on tiivistelmä avoimista vastauksista, joissa tuotiin esille tarvetta ns. lapsiparkkiin, kotiapuun, luentoihin jne.

Tilatyöryhmän tavoitteena on saada pitkällä aikavälillä Kajaanin keskustaan varhaisen tuen perhekeskus perheiden toiveiden mukaisesti; neuvola, perheneuvola, perhetyö, avoimen toiminnan tilat (joissa toimii varhaiskasvatus, järjestöt, muut mahdolliset kumppanit), ennalta ehkäisevä sosiaalityö. Näin lapsiperheiden palveluohjaukselle tulisi yksi selkeä osoite vaikkakin palveluohjaus kuuluu jokaisen työntekijän tehtäviin.

Terttu Huttu-Juntunen Kainuun lapsiperheiden sosiaalipalveluista vastaa Kainuun perhekeskuksista ja tilasuunnittelusta hankkeen jälkeen.

Kuhmon perhekeskus odottelee vielä opasteita

PERHEKESKUSTEN ORGANISOITUMINEN

Perhekeskukset ovat toiminnallisia rakenteita, eivät organisatorisia tulosityksiköitä. Hallinnollisesti ne sijoittuvat perhepalveluiden alueelle. Ylisektorista yhteistyötä johtavat ja koordinoivat seudullisesti tiimijohtajat, jotka osallistuvat perhepalveluiden maakunnalliseen johtoryhmään.

Operatiivisella tasolla maakunnallinen perhekeskustyöryhmä kokoaa maakunnan lapsiperhetyöstä vastaavat henkilöt saman pöydän ääreen. Tässä työryhmässä ei ole varhaiskasvatuksen, koulu – tai nuorisotoimen, seurakunnan tai järjestöjen vakituista edustusta.

Paikallisella tasolla perhekeskustiimit tai perhepalveluverkostot – miksi niitä missäkin halutaan nimetä – kokoavat kaikki paikalliset lapsiperhetoimijat ylisektorisesti yhteen luomaan yhteistä käsitystä alueestaan, miettimään kehittämistarpeita ja sopimaan konkreettisesta yhteistyöstä ja/tai työnjaosta.

Paikalliset perhekeskustiimit on muodostettu jokaiseen kuntaan ja Kajaaniin on rakentumassa neljä tai viisi tiimiä (entinen Vuolijoki, Lehtikankaan alue, Lohtajan alue, keskustan alue ja mahdollisesti Teppana).

Kokoonpano näissä tiimeissä vaihtelee alueellisesti. Perusjoukon perhekeskustiimeissä muodostavat neuvolan, perhetyön, varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja seurakunnan ja MLL:n toimijat. Käsiteltävien asioiden mukaan eri paikkakunnilla on myös oppilashuollon, koulutoimen, nuorisotoimen, fysioterapian, hammashuollon ja perheneuvolan edustajat. Samat ryhmät ovat toimineet myös paikallisina perhevalmennustyöryhminä, jolloin kokoonpano on ollut sen mukainen.

PERHEKESKUSTEN TIIMIJOHTAJAT

Vuoden 2008 alusta aloittivat työnsä seudulliset tiimijohtajat:

Palaute:

"Tiiminvetäjät oli mahtava keksintö. Sitä kautta palattiin takaisin entisiin aikoihin siinä mielessä, että joku pitää porukkaa ajan tasalla (kun hallintouudistuksen myötä kaikkien työntekijöiden esimiehet ovat kuka missäkin kunnassa ja yhteinen paikallistason työpaikan linja hukassa)."

Tiimijohtajan tehtävänä on lapsiperheiden seudullisen palveluverkoston ja kumppanuustoiminnan yhteistyön suunnitteleminen, kehittäminen ja ohjaaminen. Tehtävän tarkoituksena on lapsiperheiden hyvinvoinnin vahvistaminen perhekeskusten ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen toimintaa ohjaamalla.

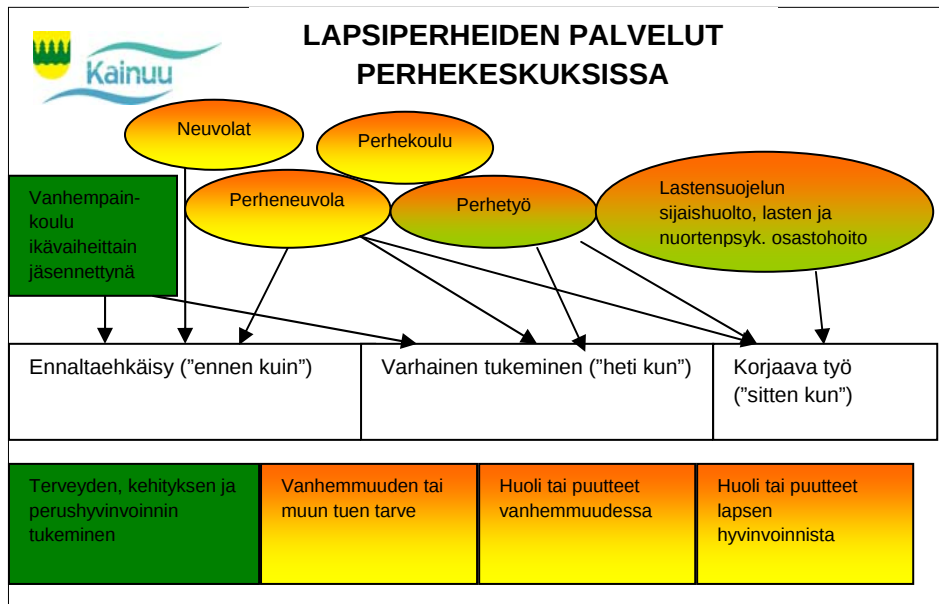
Tiimijohtajien taustat ovat moniammatilliset. Tiimijohtajien oma tiimi onkin kaikkien tiimien esimerkillinen "äiti"

Seutu 1: **Terttu Karppinen**, kätilö, seksuaalineuvoja, parisuhdekouluttaja
044 – 797 0245, terttu.k.karppinen@kainuu.fi

Seutu 2: **Maila Moilanen**, terveydenhoitaja, neuvolatyön ja koulu- sekä opiskelijaterv.huollon esimies
044 – 797 0154, maila.moilanen@kainuu.fi

Seutu 3: **Anneli Louhela**, perheneuvolan sosiaalityöntekijä, verkostokonsultti, perheterapeutti
044 – 777 3040, anneli.louhela@kainuu.fi

MONIAMMATILLISEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Moniammatillisen työn kehittämistä on haluttu jäsentää yllä olevan kaavion avulla. Kaaviossa on haluttu yhdistää Huolen harmaan vyöhykkeistö ja palvelujärjestelmä. Ennaltaehkäisevään työhön kuuluvat neuvola, varhaiskasvatus, seurakunnan perhe- ym. kerhot, MLL:n perhekahvilat ja muu järjestöjen työ sekä vertaisryhmät. Varhaiseen tukemiseen kuuluvista palveluista perheneuvolalla ja perhetyöllä on myös korjaavaa roolia. Hankkeen aikana mietittiin vakavasti, pitäisikö varhainen tuki ja korjaava työ erottaa selkeämmin.

Tavoitteena on vähentää tarvetta lastensuojelun sijaishuoltoon ja lastenpsykiatrian osastohoitoon vahvistamalla ennaltaehkäiseviä peruspalveluja ja varhaista tukea. Tarkoitus on siis, että korjaavan työn tarpeen vähetessä resursseja voidaan suunnata enemmän ennaltaehkäisevään työhön. Siirtymätilanteissa ei voida olettaa, että korjaavan työn tarve loppuu 'itsestään' vaan tarvitaan vahvistusta peruspalveluihin. Vahvistus ei aina tarkoita lisää henkilöstöä vaan uudenlaista osaamista ja uudenlaisia toimintatapoja kuten perhekeskuskumppanuutta. Tarvitaan myös laajemminkin koko yhteiskunnan toimia mm. perheen ja työn yhteensovittamiseksi ja heikoimmassa asemassa olevien taloudellisen tilanteen parantamiseksi.

Käytännössä peruspalvelujen vahvistaminen on tarkoittanut hankkeen aikana Vartu –perhetyöhankkeen myötä saatua neljän hengen lisätyöpanosta varhaisen tuen perhetyöhön sekä kotipalvelun resursointia vuodelle 2009 kolmella lapsiperheiden kodinhoitajalla. Maakunnallisella tasolla tänä ei ole vielä riittävää, mutta hyvä alku.

Varhainen tuki ja ennaltaehkäisevä työ voidaan nähdä osittain samana, mutta niissä on se ero, että varhaisen tuen toiminnasta puhutaan heti kun huolta alkaa jostakin asiasta ilmaantua. Ennaltaehkäisevä toiminta on tarjolla huolesta riippumatta. Kun huoleen reagoidaan oikea-aikaisesti ja oikealla (ei liian kevyellä – ei liian raskaalla) tuella voidaan toivoa huolen väistyvän ilman että huoli koskaan etenee sitten kun -vaiheeseen, jossa huolta on jo paljon. Jos jostain syystä ollaan kuitenkin suuren huolen alueella, voidaan sieltä ikään kuin palata takaisin vähäisemmän huoleen alueelle varhaisen tuen palveluita järjestämällä. Elämän realiteetti on kuitenkin se, että aina tarvitaan myös korjaavaa työtä.

**Punaisena lankana
perhekeskusajattelussa on lapsen
kehitysyhteisöjen tukeminen kotona,
varhaiskasvatuksessa, koulussa sekä
vapaa-ajan toiminnoissa.**

Työntekijät ovat saaneet moniammatillista koulutusta mm. huolen puheeksi ottamisesta, Lapset puheeksi –interventiosta, ryhmäohjaustaidoista ja varhaisen vuorovaikutuksen tukemisesta, parisuhteen tukemisesta ja monista muista ajankohtaisista aiheista. Koulutustoteutuma on esitetty liitteessä 2.

Seudullisilla ja maakunnallisella seminaareilla sekä lukuisissa työkokouksissa on ollut paikalla laajasti lapsiperhetoimijoita eri sektoreilta. Nämä tilaisuudet ovat olleet tärkeitä yhteisen työn jäsentämisessä. Jatkossa olisi tärkeää koota entistä enemmän lapsiperhetoimijoita moniammatillisiin koulutuksiin.

Kainuuseen on koulutettu sisäisiä kouluttajia seuraavasti:

- 5 Huolen puheeksi oton kouluttajaa yhdessä Kaide – hankkeen (ennaltaehkäisevä päihdetyö) kanssa/ Stakes
- 5 parisuhdekouluttajaa/ Väestöliitto (yksi KASS:n varoin)
- 1 Varhaisen vuorovaikutuksen kouluttaja

Henkilöstön koulutuksen osalta on käyty neuvotteluita kuntayhtymän koulutuspäällikön ja tiimijohtajien kanssa koulutusten jatkuvuuden turvaamiseksi. Sisäisten kouluttajien rooli tulee jatkossa vahvistaa myös tehtäväkuvauksissa.

Moniammatilliseen työhön ja perhekeskustoimintaan on haettu eväitä myös opintomatkalta Ruotsin perhekeskuksiin, JJR – kuntiin (Juva, Joroinen, Rantasalmi), Mikkeliin, Helsinkiin, Espooseen ja Rovaniemelle. Tutustumiskäynnit ovat jäsentäneet kainuulaista perhekeskusajattelua ja olleet tarpeellisia uudenlaisen ajattelutavan omaksumisessa ja tilasuunnittelun eteenpäin viemisessä.

PERHETYÖN KEHITTÄMINEN

Perhepalveluiden organisoiduttua vuoden 2008 alusta uudelta pohjalta siirtyivät perhetyöntekijät aiemman seudullisen johdon sijasta 'maakunnalliseen keskusjohtoon'.

Hankkeen aikana toteutettiin osin yhdessä SORAKE (Sosiaalialan henkilöstömitoitus ja tehtävä rakenne) –hankkeen kanssa seutukunnittain kierros, jossa perhetyön ja perheneuvolan sekä perhetyön ja lastensuojelun työntekijät kohtasivat, tutustuivat ja arvioivat omia yhteistyökäytäntöitään sopien jatkokehittämistä. Seutu 1:llä on suurimmat haasteet suuren henkilöstömäärän vuoksi, joten siellä kokoontuivat vielä erikseen perhetyö ja neuvola sekä perhetyö ja sosiaalityö jatkaen yhteistyötapaamisiaan vielä hankkeen päätyttyäkin.

Moniammatillista perhekoulutoimintaa on laajennettu Perhekeskushankkeen aikana koko maakuntaan. Toiminnan koordinointiin on nimetty yksi perheohjaaja, Arja Koskimies. Perhekoulusta ollaan tultu entistä tietoisimmiksi niin perheiden kuin ammattilaistenkin piirissä. Organisoinnin suurin työ on avustajien saamisessa, minkä osalta toivotaan jatkossa löytyvän apua entistä enemmän oppilaitosyhteistyöstä.

Perhetyöhön kohdistuu suuria odotuksia yhteistyökumppaneiden taholta. Viimeisimpänä puhuttiin koulujen perhetyöstä osana vanhempainkoulujen kehittelyä. Perhetyö ei voi jäädä tulevaisuudessa yksin pikkulapsivaiheen palveluksi. Erityisesti tulee panostaa alkuarviointiin.

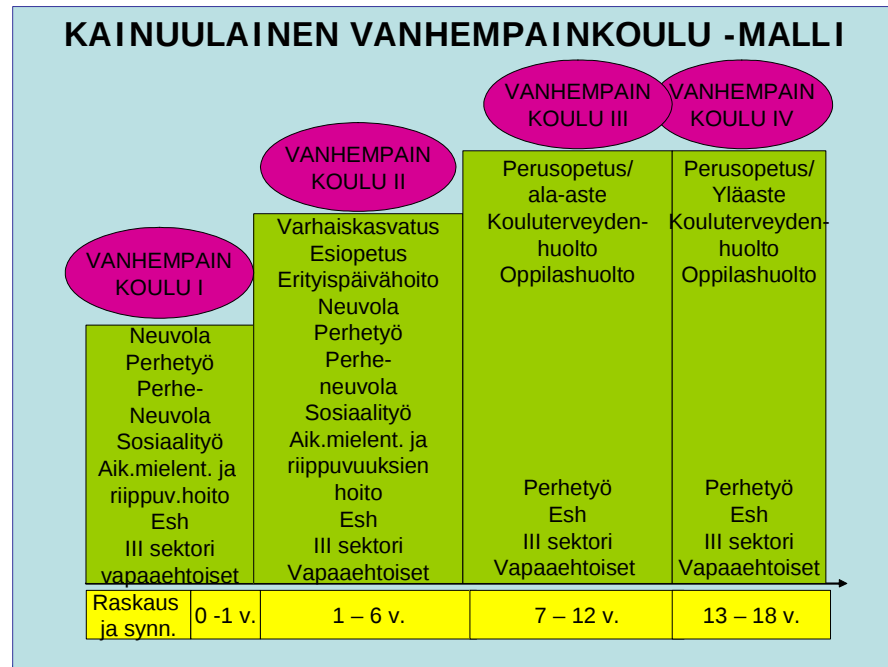

Saaren Helenalla on perhetyön maakunnallisena tiimivastaavana kädet täynnä työtä, mutta innostunut mieli. Maakunnallisesti tarkasteltuna perhetyössä on nähtävissä erilaisia käytäntöjä, jotka ovat kuitenkin yhdenmukaistumassa. Osassa Kainuuta perhetyötä sai vain lastensuojelun avohuollon tukitoimena, osassa ns. varhaisena tukena. Myös tilastointi on näin ollen kirjavaa. Varhaisen tuen perhetyö on kehittynyt harppauksin hänen vetämänsä Vartu - perhetyön hankkeen ansiosta Perhekeskushankkeen myötävaikutuksella.

Erityisesti kaupunkiperhetyössä jäätiin keskustelemaan kohdennettujen perhetyön ryhmätyömuotojen kehittämistä. Opintomatkat Helsingin perhekeskus Hermannin ja Rovaniemen perhepalvelukeskukseen toivat suunnitteluun lisäpotkua. Teppanan perheaseman toiminnan kehittämisen myötä perheasema voitiin vakinaistaa hankkeen alussa olleen lopettamisuhan sijaan. Teppanassa kokoontuvat useat vertaisryhmät iltaisin, päivisin on avointa toimintaa. Kohdennetulle toiminnalle löytynee paikka joinakin viikonpäivinä.

Perhekeskushanke osallistui Sorake -hankkeen kanssa perheohjaajien – ja perhetyöntekijöiden nimikemuutoksia ja tehtäväkuvia koskeviin keskusteluihin työntekijöiden kanssa.

VANHEMPAINKOULUMALLI

Kainuussa kehitettiin yllä kuvattu vanhempainkoulu -malli. Tätä ikävaiheittain jäsennettyä, monitoimijaisesti organisoitua vanhempainkoulu ja -ryhmätoimintaa pilotoitiin hankkeen viimeisenä vuonna. Pisimmälle päästiin Vanhempainkoulu I kehittämisessä uudistamalla perhevalmennus soveltaen muualla Suomessa kehitettyjä, laajennettuja perhevalmennusmalleja Kainuuseen.

TERVETULOA MATKALLE VANHEMMUUTEEN

PERHEVALMENNUKSEN TAVOITTEET

Perhevalmennuksen tavoitteena on tukea vanhempia antoisassa ja haastavassa hoito- ja kasvatustehtävässä. Valmennuksen tavoitteena on vahvistaa tietoja ja taitoja jotta arki kotona sujuisi hyvin vauvan kanssa. Kokoontumiskerroilla käsitellään vanhemmaksi kasvamista ja vanhempana olemista.

Perhevalmennuksessa saa tietoa myös mm. raskauden aikaisista muutoksista, synnytyksestä, imetyksestä, vauvan hoidosta sekä vuorovaikutuksesta, miten se toteutuu vauvan kanssa.

Parisuhde vanhemmuus ja vauvaperheen arki ovat myös keskustelun aiheita.

Perhevalmennuksen toteuttaa moniammatillinen työryhmä ja koko valmennusryhmä kokoontuu yhteiseen tapaamiseen kun vauvat ovat noin 1v.

Valmennus on ryhmämuotoista voimavaralähtöistä ja vuorovaikutuksellista ja vertaistukeen perustuvaa.

PERHEVALMENNUKSEN SISÄLTÖ

1. Fysioterapeuttinen ryhmäohjaus 15 – 20 rvk
2. Äidiksi ja isäksi 20–25 rvk
3. Parista perheeksi 25–28 rvk
4. Synnytykseen valmentautuminen
5. Tutustuminen synnytyssairaalaan 32–36 rvk
6. Vastasyntynyt perheessä 34–36 rvk
7. Synnytyksen jälkeinen aika ja imetys 34–36 rvk
8. Perhe kotona vauvat noin 2kk
9. Avoin vauvaperheilta noin 6kk ikäiset vauvat
10. 10 kk:n ryhmäneuvola, vauvaperheen arki
11. 1v syntymäpäivätapahtuma

Rakkautta ja rajoja

Onnelliset vanhemmat Marko ja Ulla Kempainen kaksiviikkoisen pikku prinsessansa kanssa kertoivat laajennetusta perhevalmennuksesta:

„... odotusten ylittyneen moninkertaisesti meneillään olevasta, loistavasta perhevalmennuksesta. Neuvola on toiminut hyvin, kun vertaa muualla asuviin tuttuihin.”

”synnytys itsessään on aika lyhyt juttu, hyvä että on panostettu vanhemmuuteen ja isien huomioimiseen, isien omia kokoontumisia voisi olla enemmänkin... olemme tutustuneet toisiin pariskuntiin ja tapailleet muutoinkin kokemuksia vaihtaen”

” Markolla jäi 13 vuotta sitten synnytysvalmennuksesta mieleen lattialla makaavan äidin hengitysharjoitukset, mistä tuli vain paineita...tämä perhevalmennus on aivan toisenlainen, tuntuu hyvältä tietää sekin, että jos apua tarvii, sitä on saatavilla”

”kiitos, että teette tällaista tärkeää työtä”

Puolangan monitoimijaisesti organisoitu perhepäivä Monitoimitalolla on suosittu matalan kynnyksen kohtaamispaikka, vertaistoimintaa, vanhempi-lapsiryhmää ja joka kolmas kerta vanhempien toivomien tietoiskujen myötä myös vanhempainkoulua pienten lasten vanhemmille. Liikuntatuokiot ja hyvä mieli edistävät terveyttä.

Keskusteluillat 5. – 9. luokkalaisten oppilaiden vanhemmille Puolangalla keväällä 2008:

ME RAKASTAMME SINUA JA OLEMME YLPEITÄ SINUSTA

- 10.4. Kiitos, kannustus, onnistumisen elämykset – itsetunnon juuret.
- 23.4. "Saanko mennä kylälle?" – ystävät ja vapaa-aika.
- 25.2. "Pari tatskaa ja muutama läväri" – murrosiän vaikutukset.
- 11.3. Aikaa lapselle, aikaa vanhemmille
– vanhemmuuden onnenhetkiä ja haasteita.
- 1.4. Ensimmäinen pieni kipinä - tunteet sekaisin.

Koti-Kajaani 2-3.2.2008

Vanhemmat saavat kutsun iltakouluun

Nakertajan ja Soidinsuon koulujen illoissa paneudutaan vanhemmuuteen ja perheiden yhteistyöhön vertaisohjaajien tuella

Nakertajan ja Soidinsuon koulujen 5. ja 6. luokan oppilaiden vanhemmat saavat kutsun "iltakouluun". Koulussa on tarjottu keskustelua vertaisryhmissä lasten vapaa-aikaan liittyvistä asioista, ettei yhteisiä pelisääntöjä sen viettämiseen ja tukea vanhempiä vanhemmuudessa. Tavoitteena on yhdessä keskustelun kautta myös aloittaa suvien perheiden yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä, mikä osaltaan tukee lasten kasvatus-työtä.

Aloitteja ja kutsu tällaiseen toimintaan on tullut Perhekeskuksesta Kainuuseen -hankkeen kautta. Maakunta korostaa hyvin hoidettua hankkeen yhtenäisyyttä ja syntynyttä perheiden välillä vertaistoimintaa.

"Tällaista mahdollisuutta tarjottin meidän koulullemme. Totesimme, että sille on tarvetta, ja siitä on toivottu", kertoo Nakertajan koulun luokanopettaja Marja Torvinen.

Vanhempien iltakouluun varten on koottu työryhmä, joka suunnittelee ja toteuttaa toiminnan. Ryhmä kokoontuu toistaiseksi Nakertajan koululle.

Nakertajan ryhmään kuuluvat Torvinen lisäksi MLL:n vertaisryhmäohjaajat Kaisa Komulainen ja Paula Äimälä, joka on myös Nakertajan koulun opettaja sekä Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijat Tanja Haverinen, Niina Kokkonen ja Päivi Haverinen. He tekevät aiheesta oman opinnoitteen.

Ryhmän mielestä on tärkeää, että kaikilla perheillä olisi samoja periaatteita lasten vapaa-aika ohjauksessa. Perheet voisivat sopia esimerkiksi koulutustilaisuuksista ja läsnäolosta tekemisen varasta ajasta. Jos se, että lasten vanhemmat tunnistavat toisiinsa niissä merkissä, on tärkeää.

Ajat ja tavat muuttuneet
"Tämä on ikäisten lasten tapa viettää vapaa-aikaa on muuttunut paljon kymmenessä vuodessa", sanoo Tanja Haverinen, joka on kotoisin Kauhasta.

Hänen ikäloukkansa vietti vastaavassa iässä vielä paljon aikaa keskinäisissä ulkoilu- ja -harrastuksissa. Nyt aika-tilat määrää harjoitusvuorot ja vanhempien kyydit. Kiire on ottanut osan myös vapaa-aikasta.

Tämän päivän koululaisten elämästä halutaan paljolti myös kääntä ja tunteita.

"Näidenkin käytöksi olisi hyvä keskustella ja sopia yhteisistä säännöistä, esimerkiksi siitä, että käymälä ja tsekko on pidettävä kiinni, kun tehdään läksyjä. Kun lapset tietävät, että kaikilla ovat samat säännöt, voivat he keskittyä läksyjen tekemiseen rauhallisemmin.

He eivät halua kuitenkaan toimia käymälä tai tsekko-nea.

"Netti on avannut myös uusia mahdollisuuksia nuorille. Jodut voivat löytää sieltä samanhenkisiä suoria, sieltä siinä, joiden kanssa voi keskustella", Kaisa Komulainen sanoo.

Soidinsuon koululla alkaa toinen ryhmä
Työryhmä järjestää ensimäisen iltakoulun Nakertajan koulun oppilaiden vanhemmille helmikuun 19. päivä. Sen aiheena on ihmisen kehitys. Huhtikuussa pidetään toinen tilaisuus, jossa paneudutaan itsetuntemukseen.

Ystävät läsnäolot järjestetään myös Soidinsuon koululla, missä on alkanassa samantyyppinen pilotointi. Siellä ensimmäinen tilaisuus on helmikuun 21. päivä.

Puolangan vanhempainryhmät onnistuivat hyvin, yli odotusten. Kajaanissa Soidinsuon ja Nakertajan kouluilla MLL:n vertaisohjaajat toteuttivat vanhempainkoulupilotteja ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoiden tuottaman materiaalin pohjalta. Valitettavasti vanhempien osallistuminen jäi vähäiseksi.

Vanhempainkoulu -sana ei ole paras mahdollinen kuvaamaan uudenlaista tapaa tehdä vanhempien ja koulun yhteistyötä. Ei ole tarkoitus tulla neuvomaan ylhäältä päin vanhempia vaan lähestyä perheiden arkea tukien, vertaisnäkökulmasta. Vanhempainkoulu – perhekoulu -ajatus on saanut suurta kannatusta Kainuussa järjestöissä, oppilashuollon kehittäjissä ja perheissä.

Vanhemmuuden tukeminen jatkuu jatkossa eri tasoilla. Toisaalta vertaisryhmissä ja isäryhmissä ja toisaalta maakunnan tasolla hyvinvointiohjelman/lastensuojelusuunnitelman teon tasolla. Myöskään hankkeiden tasolla kehittäminen ei jää tähän. MLL:lla on

omat hankehakemuksensa vireillä ja Tukeva –hanke on juuri saanut rahoituksen Kaste –rahoituksesta.

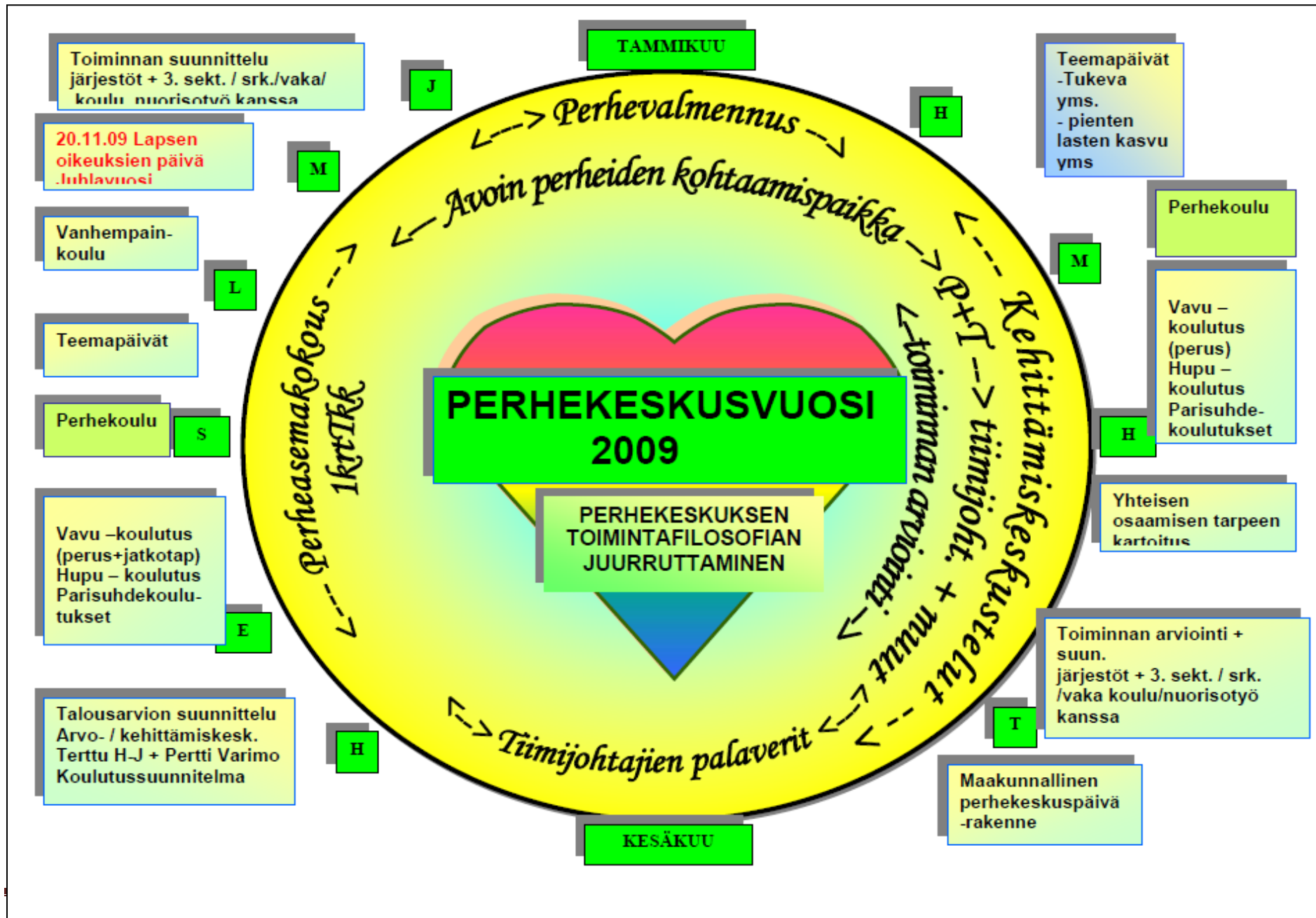
Vanhempainkoulutoiminnan kehittäminen
tarvitsee tuekseen jämäkän
maakunnallisen rakenteen; työryhmän,
jossa on laaja edustus maakunnan,
kaupungin, kuntien, srk:n ja järjestöjen
edustajista sekä koordinaattorin.

Eräänlaisena vanhempainkouluna voidaan pitää myös parisuhdekursseja, joita parisuhdekouluttajat ovat pitäneet. Hyvä parisuhde halutaan Kainuussa nähdä hyvän vanhemmuuden takaajana ja siksi parisuhteen tukemiseen kannattaa satsata.

Perhekeskusten vuosikelloon koottiin viimeisimmissä ohjaus- ja projektiryhmissä kootut, perhekeskuksen toimintaan liittyvät olennaisimmat asiat.

PERHEKESKUSTEN VUOSIKELLO

KUMPPANIT

Perhekeskustyössä tärkein kumppani on ollut monin eri tavoin (perheluennot, vanhempainkoulut, kysely, tiedotus, markkinointi jne.) **Mannerheimin lastensuojeluliiton Kainuun piiri** ja sen yhdistykset.

Projektiryhmässä toimi aktiivinen isä MLL:sta. Hän veti isäryhmää, vei isäasiaa perhevalmennusryhmiin ja muillekin paikkakunnille Kajaanin ulkopuolelle ja kouluttautui Miessakit ry:n kurssilla miesryhmäohjaajaksi.

Perheluentosarjasta (liite 3) tuli menestys. Sen suunnittelussa olivat mukana **Kainuun kesäyliopisto**, MLL:n Kainuun piiri, **Kajaanin srk:n perheasiainkeskus**, **Ydin –ryhmä** ja **Kainuun Martat**. Perheluentosarjaa sponsoroivat useat yritykset. Kainuun Sanomat markkinoi etukäteen ja kirjoitti luennoista. Saatiin aikaan myönteistä keskustelua perheistä, kuten oli tarkoituskin.

Kainuun Marttojen kanssa viriteltiin hankkeen loppupuolella yhteistyötä. Martat järjestivät perheasemien ja perhekahviloiden yhteydessä luentoja, joista tuli suosittuja. Jatkossa Martat ovat mielellään mukana perheasemien ja –keskuksien toiminnassa omalla osaamisellaan. Vuoden 2009 teemana heillä ”Lapsen ravitsemus raiteilleen”, mikä on hyvin linjassa terveyden edistämisen tavoitteiden ja perheen hyvinvoinnin edistämisen kannalta.

Seurakunnat, varhaiskasvatus ja koulutoimen ja myös nuorisotoimen edustajat eri paikkakunnilla ovat tulleet innokkaasti mukaan perhevalmennukseen, paikallisiin perhekeskustimeihin ja muihin toimintoihin.

Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa tehty yhteistyö on myös ollut merkittävä. Useita opinnäytetöitä syntyy liittyen mm. vanhempainkoulumateriaalin tuottamiseen, perhetyökokemuksiin, asiakkaiden ja työntekijöiden perhetyökokemuksiin ja perhetyönkehittämistarpeisiin, MLL:n perhekahvilassa kävijöiden kokemuksiin, perheneuvolaodotuksiin, Teppanan perheaseman toimintaan, isien rooliin neuvolatyössä, lapsiperhepalveluiden sähköiseen toimintakalenteriin.

Terveydenhoitajaharjoittelijan kuusiviikkoinen pesti avasi mahdollisuuden kartoittaa vertaistoimintaa Kainuussa. Kartoituksesta tuli kiitosta monelta kumppanilta. Myös harjoittelijalle avautui uusia näköaloja ja hän toimi mainiona perhekeskusajattelun viestinviejänä opiskelijaryhmässään. Harjoittelu avasi omalta osaltaan myös keskusteluyhteyden terveydenhoitajaopintojen opetussuunnitelmista oppilaitosedustajien kanssa. Ammattikorkeakoulun opiskelijoilla on ollut mahdollisuus osallistua koulutuksiin hankkeen aikana. Ammattikorkeakoulun opettajien mukanaolo terveydenhoitajien työkokouksissa, perhevalmennuksen suunnitteluryhmissä ja Perhekeskushankkeen koulutuksissa on ollut hyvä **vuoropuhelun** paikka. Kenties käytännön työelämä ja opiskelu saa jatkossa uusia yhteistyömuotoja. Ammattikorkeakoulu on jo kutsunut kumppaneita terveydenhoitajakoulutuksen opetussuunnitelmien kehittämistyöhön.

Tärkeimmät kumppanit ovat itse **perheet**, jotka ovat antaneet palautetta eri yhteyksissä, osallistuneet eri puolella Kainuuta perhevalmennukseen, luennoille, tapahtumiin, perhepäiviin, kyselyyn, parisuhdekurssille, vanhempainiltoihin..

Sotkamossa perhekeskuksen (neuvolan) fläppitaululla pyydettiin kävijöitä kirjaamaan odotuksiaan perhekeskukselle. Ja tällaista odotettiin; miesten kasvuryhmiä, vauvaperheen ryhmätoimintoja, isovanhemmat mukaan lapsiperheen arkeen, lapsen ja koululaisen mielenterveyden tukeminen, enemmän perhetyöntekijöitä kaikkien saataville esim. vauvan syntyessä, ei pelkkää kriisiapua, vaan ennaltaehkäisevää työtä, kiinnittää enemmän huomiota vanhempien jaksamiseen neuvolassa, arkiapua/kodinhoitaja lapselle esim. os vanhempi sairastaa tai on muuta menoa, huomioida (kysellä fiiliksiä) kun perheessä monen eri ikäisiä lapsia esim. 1. – 16 v välillä

Teppanan perheaseman väkeä joululeikeissä Kajaanissa.

Kävijöiden kertomaa:

"työssä kävijöillä on työyhteisönsä, mitä kotiäidillä on? Tällainen perheasema on kotiäidin yhteisö"

"muualta muuttaneena oli kokemuksia avoimen päiväkodin toiminnoista, tämä on hyvä paikka tutustua muihin ja saada jutella muiden vanhempien kanssa"

"tällaisia paikkoja tarvitaan muuallakin Kajaanissa ja Kainuussa"

HANKKEEN ARVIOINTIA

Hankkeen arviointi suoritettiin itsearviointina pitkin hankeaikaa ohjaus- ja projektiryhmän keskusteluissa ja erityisesti hankevetäjän vaihduttua lokakuussa 2007.

Perhekeskushankkeen ohjaus- ja projektiryhmät kokoontuivat hankkeen lopussa yhteiseen arviointiin. Keskeisiltä työntekijätahoilta ja yhteistyökumppaneilta saatiin myös sähköpostilla arviota.

- + toiminnallistaminen edennyt, saatu malleja, alueellisia eroja
- + innostusta paljon
- + verkostot saatu saman pöydän ääreen
- + hallintokokeilu hajotti kumppanit – hanke kokosi
- + yhteistyö on tiivistynyt eri ammattiryhmien välillä
- + jämäköityminen perhetyössä, varhainen tuki painopisteenä
- yhteisen työn tekemisessä vielä kehiteltävää
- + tiimijohtaja kokoaa porukan ja kannustaa!
- tilakysymys on kesken
- + sisältöjä ja yhteistyötä on kehitetty paljon
- + asenteet/ilmapiiiri muuttunut
- + hyvää koulutusta ollut vuonna 2008 perustyöntekijöille yhdessä eri ammattiryhmien kanssa
- muutosvastarintaa on, työntekijät peräävät resursseja
- enemmän huomiota heikommassa asemassa oleviin
- vanhempainkoulujen vakiintuminen huolestuttaa
- enemmän aikaa perustyöstä irrottautumiseen, uudenkehittämiseen
- + hanke oli haasteellinen ja hyvin vedetty

Ohjaus- ja projektiryhmän jäseniä arvioimassa hanketta 30.10.2008.

"Yhteinen näkemys perhekeskusajattelusta kirkastui"

POHDINTAA

Perhekeskukset Kainuuseen hankkeen tavoitteisiin vastattiin hankkeen aikana käytettävissä olevaan aikaan ja resursseihin nähden hyvin. Hanke oli hyvin käytännönläheinen. Eri lapsiperhepalvelujen, seurakunnan ja järjestöjen sekä perheiden välistä kumppanuutta edistettiin. Fyysiset rakenteet jäivät vielä suunnitteille Kajaanissa toimitilojen puutteen takia, mutta tilasuunnittelua on tärkeää jatkaa sosiaali- ja terveystoimen johdon ja erityisesti kaupungin edustajien kanssa. Lapsiluvun edelleen vähetessä koulutoimen tilojen uudelleenjärjestely saattaa vapauttaa tiloja ja aikaansaada toimivia ratkaisuja ja uudenlaisia yhteistyörakenteita. Suomussalmella tilasuunnitelmat jäivät enää toteutusta vaille. Pelkät tilat yksistään eivät riitä. On kiinnitettävä erityishuomiota toimijoiden yhteistyöhön.

Hankkeen aikana saatiin luotua asiakaslähtöiset, keskenään yhteistyössä olevat 'matalan kynnyksen' lapsiperhepalvelut erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Yhteistyön toimintamalli eteni, mutta uhkana kuitenkin on jatkuvasti erityisosaaajien rekrytointivaikeus. Hankkeen aikana näyttäytyi selkeästi eri yhteyksissä maakuntakokeilun alkaessa kunnille jääneiden palvelujen ja maakunnan sekä seurakunnan ja perhejärjestöjen välisen yhteistyön koordinoimattomuus. Siksi ylisektorinen tiimijohtamismalli osoittautui varmaan jo hankkeen aikana ennakoitua tarpeellisemmaksi rakenteeksi.

Paikalliset perhekeskustiimit ja seudullinen tiimijohtamisen malli vie varmasti perhekeskusajattelua eteenpäin Kainuussa ja on yleistettävissä ja siirrettävissä muillekin alueille. Edelleen kannattaa kuitenkin miettiä maakunnallisen kokonaisnäkömyksen ja yhteistyön varmistamista. Myös perhekeskusten tiimijohtajien nimikkeitä voisi

arvioida; työhön ei ole perinteinen johtamistehtävä vaan aivan uudenlainen koordinoititehtävä. Kannattaa myös pohtia, riittääkö tehtävään osa-aikainen työpanos oman työn ohella.

Samanaikaisesti maakunnassa nimittäin pohditaan esim. varhaisen tuen työmenetelmien koordinoititarvetta. Mikä kaikki tarvitsee koordinoitua ja ketkä sitä tekevät?

Nyt, kun perhekeskustoiminta on 'ajettu sisään' Kainuussa, tulee sitä muistaa pitää hengissä ja päivittää. Hankkeen loppuajana kokosimme perhekeskuksen vuosikellon, mikä toimii sekä perehdyttämisen apuvälineenä, mutta myös toiminnan runkona. Isossa organisaatiossa ja kumppaneiden toiminnoissa tapahtuu paljon henkilöstövaihdoksia, joten perhekeskustyötä tulee pitää aktiivisesti esillä ja perehdyttää uudet toimijat yhteiseen ajatteluun.

Lapsiperheiden peruspalveluissa toimintatapojen uudistaminen eteni eritahtisesti eri alueilla, mutta aikaresursseihin nähden hyvin. Vanhempainryhmien ja -koulujen kehittäminen jäi laajennettua perhevalmennusta lukuun ottamatta muutama vanhempainryhmäpilotteihin ja kaipaa jämäkän maakunnallisen kumppanusrakenteen ja myös vastuuhenkilön.

Moniammatillisen työn kehittämistä odotetaan peruspalveluissa, mutta silti valtakunnassamme toimitaan eriytyneesti. Lainsäädäntö on sektoreittain erillistä. Keskusvirastot ja ministeriöt toimivat erillisesti, mikä näyttäytyy esimerkiksi siinä, että paikallistoimijoilta vaaditaan saamantyyppisiä ohjelmia ja suunnitelmia sektoreittain. Moniammatillista työtä ohjeistetaan näin eri suunnista. Tiukan paikan tullen jämähdetään ikivanhoihin kysymyksiin esimerkiksi salassapidon osalta.

Moniammatillisen työn kehittämisessä tarvitaan myös koulutuslaitoksissa uudelleen pohdintaa. Vastaavatko tämänhetkiset

opetussuunnitelmat käytännön vaatimuksia? Miten opiskelijoiden työelämäharjoittelua voitaisiin uudistaa?

Perustason moniammatillista, ennaltaehkäisevää työtä vahvistettiin perhevalmennuksen ja vanhempainkoulujen kehittelyjen lisäksi eri koulutuksin, eri työntekijäryhmien välisin keskusteluin ja perhekoulutoimintaa maakunnalliseksi laajentaen. Parisuhdetyöhön kannattaa hakea muitakin toteuttamistapoja kuin perhevalmennukseen sisältyvä työ.

Maakuntaan on saatu sisäisiä kouluttajia, joiden tehtäväkuviin tulee sisällyttää uusi osaaminen ja mahdollistaa tarvittava ajankäyttö. Perhekeskusten vuosikellossa nimettiin tarpeellisenä toistuvat koulutukset.

Eroperheet ja uusperheet tarvitsevat myös matalan kynnyksen neuvontaa, mihin työhön tällä hankkeella ei ollut resursseja. Late - tutkimus osoitti, että koulutetut vanhemmat kokevat tuen tarvetta. Tarvitaan siis perheiden kohtaamispaikkoja ja neuvontapisteitä ja palveluohjausta. Niiden rinnalle tarvitaan myös nykyaikaisia internetin mahdollistamia palveluja.

Mannerheimin lastensuojeluliiton toimintana isien välinen vertaistoiminta kehittyi. Miespuolinen työntekijä perhetyössä tai neuvolassa olisi tarpeen laajemminkin kuin vain perhevalmennuksen tarpeisiin. Jollakin alueella voisi kokeilla vastuualueiden yli menevää yhteistyötä esimerkiksi joustavalla aikuispalveluissa työskentelevien miesten osallistumisella perhevalmennuksen isäryhmiin.

Perhetyön kehittämisessä hankkeen aikana päästiin hyvään alkuun, mutta työ jatkuu. Perhetyön resursseja ollaan vailla moneen suuntaan ja siltä odotetaan paljon. Tarvitaankin aiempaa suunnitelmallisempi työmalli neuvolan ja perhetyön välille tavoittamaan ne perheet, jotka eivät osallistu perhevalmennukseen,

mutta ovat mahdollisesti erityisen tuen tarpeessa jo ennen ensimmäisen lapsen syntymää. Näen perhekeskuksen ytimen neuvola- ja perhetyössä.

Kannattaa miettiä onko järkevää näin pienessä toimijajoukossa eriyttää ennaltaehkäisevä perhetyö/varhaisen tuen perhetyö ja lastensuojelun perhetyö. Jos perhetyöntekijät toimisivat kiinteämmän sosiaalityöntekijän työparina, olisiko se asiakkaan näkökulmasta toimivampaa? Miten perhetyön osallistuminen kohdennettuun perheryhmätoimintaa järjestetään tässä perhetyön kysyntätilanteessa? Miten Kainuussa kehitettäisiin ns. korjaavan lastensuojelun työmuotoja? Esimerkiksi 'laitosperhetyötä', tietynlaista lastensuojelun lyhytaikaista arviointi/kuntoutusyksikköä koko perheelle?

Vuoropuhelu lastensuojelun sosiaalityön kanssa jäi vähäiseksi sen korjaavan työn luonteen ja sosiaalityöntekijöiden työpaineiden vuoksi. Hankkeen viimesijainen ja pitkän aikavälin tavoite on korjaavan lastensuojelutarpeen väheneminen. Vuoropuhelu peruspalveluiden sosiaalityön sekä lasten- ja nuorisopsykiatrian ja toisaalta varhaiskasvatuksen ja koulun kanssa on tarpeen, jotta tunnistetaan ne kipupisteet, joihin tulee reagoida ja jotta lapsen kehitysyhteisöjä voidaan tukea.

Sosiaalityö nähdään ennaltaehkäisevässä roolissa tärkeänä perhekeskuskumppanina. Jää vain miettimään, mitä on tämän päivän ennaltaehkäisevä sosiaalityö? Toteutuuko perhekeskuksissa riittävästi peruspalvelujen ja erityispalveluiden välinen vuoropuhelu? Hankeaikana käydyistä keskusteluista sosiaalityön kanssa jäi mieleen mm. että sosiaalityössä kaivataan mm. lisää läheisneuvonpitäjiä ja avohuollon tukitoimiin mm. lasten ja nuorten leiritoimintoja koulujen loma-ajoille.

Esimiesten sitoutumine perhekeskustoimintaan on tärkeää. Perhekeskus ei ollut vain hanke, joka tuli ja meni. Perhekeskus on pysyvä toimintamalli, joka on kirjattu perhepalveluiden tavoitteisiin ja toivottavasti myös päivitetään seuraavaan Kainuun maakuntaohjelmaan. Perheiden olemassaolo ja hyvinvointi on Kainuun elinvoimaisuuden peruskivi.

Tulevaisuus näyttää hyvältä tiimijohtajien ja perhepalveluiden johdon käsissä, kiitos heidän ja kaikkien perhekeskuskumppaneiden sitoutumisesta hankkeeseen!

Hyvää jatkoa kainuulaisille perhekeskustoimijoille ja tästä jatkavalle Tukeva -hankkeelle!

KYSELY PERHEKESKUKSEN SUUNNITTELEMISEKSI KAJAANIN KESKUSTAAN

Kainuussa suunnitellaan perhekeskuksia, joihin sijoittuu lapsiperheiden viranomaispalveluja ja mahdollisesti avointa toimintaa. Nyt suunnittelemme Kajaanin keskustan toimintoja ja mielipiteesi on meille erittäin tärkeä.

(Merkitse alla oleviin vaihtoehtoihin ruksi ja/tai vastaa avoimiin kysymyksiin)

1. Asuinalueesi

Keskusta ☐ Lehtikangas ☐ Lohtaja ☐ Teppana ☐

2. Perheeseen kuuluu

☐ yksi aikuinen + alle kouluikäisiä lapsia _____ (merkitse lukumäärä)

☐ kaksi aikuista + alle kouluikäisiä lapsia _____ (merkitse lukumäärä)

3. Mitä palveluja Kajaanin keskustan perhekeskuksessa toivoisit olevan?

(voit ruksata yhden tai useamman vaihtoehdon)

Neuvola ☐ Perhetyö ☐ Perheneuvola ☐ Lastensuojelu ☐

Muuta, mitä? _____

4. Mitä toimintaa Kajaanin keskustan perhekeskuksessa toivoisit olevan?

☐ Ryhmätoimintaa (esim. vanhempi – lapsiryhmä, isäryhmä, imetysryhmä jne.)

☐ Perheiden avoimia kokoontumistiloja

☐ Muuta, mitä? _____

5. Mitä muita toiveita sinulla on Perhekeskukselle?

6. Missä toimipaikassa vastasit kyselyyn? _____

Kiitos mielipiteestäsi - palauta kysely vastauslaatikkoon!

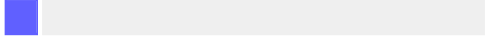
Liite 1

POMINTOJA VASTAUKSISTA :

3. Mitä palveluja Kajaanin keskustan perhekeskuksessa toivoisit olevan?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
Muuta								
1.	Neuvola	154	73,33%					
2.	Perhetyö	149	70,95%					
3.	Perheneuvola	156	74,29%					
4.	Lastensuojelu	80	38,10%					
5.	Toimeentulotuki	55	26,19%					
6.	Jokin muu, mikä	24	11,43%					

4. Mitä toimintaa Kajaanin keskustan perhekeskuksessa toivoisit olevan?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Ryhmätoimintaa (esim. vanhempi – lapsiryhmä, isäryhmä, imetysryhmä jne.)	176	83,81%					
2.	Perheiden avoimia kokoontumistiloja	148	70,48%					
3.	Jokin muu, mikä	15	7,14%					

KYSELY PERHEKESKUKSEN SUUNNITTELEMISEKSI KAJAANIN KESKUSTAAN, Avointen vastausten(kysymykset 3-5) tiivistelmä

- **24** erillistä mainintaa;perhekahvila tai muu **avoin kerho/kokoontumispaikka** (myös ohjattua toimintaa 1-2 x vko - tai ei liian ohjattua, myös Keskusta)
- samoihin tiloihin pieni kahvila josta voisi tarvittaessa ostaa jotain pientä syömistä
- 5 mainintaa vanhempi-lapsi –ryhmästä, perhekerhoja, päiväkerhotoimintaa lapsille
- iltatoimintaa yksinhuoltajille
- **Neuvola lähellä omaa kotia** , lastenlääkäri, psykologi, yhteisen keskuksen sijaan toivoisin nimenomaan alle kouluikäisille lapsille suunnattua pelkästään neuvolatyöhön keskittyvää yksikköä, jossa kätilöitä ja terveydenhoitajia, imetystukihenkilöitä yms., lasten hammashoitola
- Keskuksessa voisi olla 'erityisempiä', ei ehkä kaikkien tarvitsemia palveluja, mutta mm. neuvolat pitäisi pitää **asuinalueilla** (7 mainintaa) ja niiden yhteyteen avointa toimintaa. **Perheasemia ympäri kaupunkia** (autoa ei ole aina käytettävissä) mainintoja mm Nakertaja, Kirkkoaho, Lohtaja, Vuolijoki, Otanmäki).
- Toivon, että pekestä saa 'nauttia' (apua ja tukea) kaikki kajaanilaiset perheet. Kynnys pitäisi olla matala.
- 4 mainintaa; Vanhempien on hyvä saada palvelut saman katon alta. Olisi ehkä hyvä jos siellä joku päivystäisi paikan päällä, ettei tarvitsisi soitella ja varata aikaa viikkojen päähän vaan voisi mennä juttelemaan esim. jostain painavasta asiasta tai kriisistä.

- Henkilö/henkilöitä joilta löytyy tietoa **ilman ajanvarausta** siitä, mitä kaikkea tukea lapsiperheen on mahdollista saada ja mihin ottaa yhteyttä missäkin tilanteessa ja kuka henkilö missäkin instanssissa hoitaa mitään asiaa esim. päivähoito ja mahdollisuus olla kodinhoidontuella samanaikaisesti = **palveluohjaus**
- ihminen jolle voisi puhua ilman ajanvarausta esim. pahasta olostaan yms. ongelmistaan, kaikki raha- ja taloudelliseen toimeentuloon liittyvät palvelut ja hakemukset samassa paikassa, ei tarvitsisi juosta monessa paikassa ja myös lasten läsnä ollessa olisi mahdollista hoitaa asiansa, heille leikkipaikka, josta 'ei pääse karkuun'. Ohjattua apua sitä tarvitseville esim. masentuneille vanhemmille yms. jotka eivät muuten uskalla hakea apua
- neuvontaa erilaisessa 'paperisodassa'
- **puhelinpäivystys** (2 mainintaa) jonne voisi soittaa suoraan lasten sairaus yms asioissa; samanlaista kuin KAKS:n päivystävä sairaanhoitaja, mutta ei kuormitettaisi heitä vaan olisi OMA NUMERO
- päivähoidonohjaaja, Päivähoitotoiminnan hoitojärjestelyt/hakemiset, tietokeskus perhekeskukseen
- 2 mainintaa: Lasten iltapäiväkerho , lastenhoitoapua, nk **lapsiparkki**
- 4 mainintaa **Kotiapua** täytyisi lisätä, monilapsiset perheet, varsinkin yksinäiset äidit kotona tarvitsevat tukea ja apua. Varhainen auttaminen!
- 3 mainintaa **luentoja**, esityksiä liittyen esim. lasten kasvatukseen, uusioperheisiin, yksinhuoltajuuteen
- Erilaisia teemaviikkoja/päiviä eri aiheista, lapsiperheisiin liittyen tietenkin. Ajankohtaisista aiheista
- 2 mainintaa retkeilyä esim kerta kuussa
- liikuntajuttuja
- teematapahtumia, tukihenkilöitä
- Kirpputoritoimintaa
- 3 mainintaa: Helppo saavutettavuus (liikenne, laajat aukioloajat), Viihtyisät, riittävän isot tilat ja tarpeeksi tilavat vaunuille yms liikkua. Keskeinen sijainti.
- toimivaa perhetyötä (2 mainintaa) konkreettisesti itse perheissä
- tapaamispaikkoja ja viriketoimintaa lapsiperheille on jo tarpeeksi
- 3 mainintaa: ulkoleikkilataa, kunnon leikkilaineita myös pienille. Kajaanin **leikkipuistot** ovat harvassa ja erittäin huonokuntoisia! Perhekeskuksen yhteyteen pienten lasten leikkipuisto.
- Toiminta olisi maksutonta.
- Alkamisajat mieluummin 9.30 - 10.00.

- Toiminnassa hyödynnettäisiin Kajaanin opiskelijoita, jotka suunnittelemalla toimintaa saisivat opintoviikkoja.
- Helppo mennä lastenvaunujen ja kaukaloiden ym kanssa. Ajanvarausten helppous, nykyisin on hankala saada henkilöitä kiinni.
- Liikuntaa vauvojen kanssa (erilaista). Lasten harrastusten keskittämistä esim. alle kouluikäisten jumppa tms
- perhekeskus olisi erityisen hyvä kaikille odottaville perheille
- tiedotus tarpeeksi laajasti kun perhekeskuksen tilanne selvillä
- Monipuolista perhelähtöistä toimintaa toiveiden mukaan
- **sama 'neuvolatäti' raskaudesta eteenpäin**
- 1. Osaava ja empaattinen henkilökunta 2. Systeemi toimivaksi (ei pompotella paikasta toiseen)
- Teppanan perheasema tulee säilyttää. Tarvetta on. Hyvä paikka. Asemalta löydät voimavaroja arkeen, sosiaalisia kontakteja, vertaistukea YHTEISÖLLISYYTTÄ. Se on ennaltaehkäisevää työtä jota nykyperheet tarvitsevat jaksakseen.
- Mahdollisuus vierailuihin päivähoitolasten kanssa (srk perhekerhosta)
- Mielestäni lastensuojeluyksikön ja toimeentulotukiasioiden yms. käsittely ja toimitilat pitäisi nimenomaan olla erillään neuvolatyöstä.
- Mahdollisimman paljon tietoa perhekeskuksesta ja tulevasta toiminnasta. Rima ei liian korkealle.

Perhekeskushankkeen koulutukset ja vierailut

Sisältö	Kouluttaja/vetäjä/järjestäjä	lkm	Osallistujat
---------	------------------------------	-----	--------------

VUOSI 2006			
Miten uudistaisiin lapsiperheiden palveluja, 29.11.2006	Matti Rimpelä	84	perhekeskustoimijat

VUOSI 2007			
Valtakunnallisen Perhehankkeen seminaari 2007	Stakes, STM	1	projektipäällikkö
Vanhemmuuden roolikartta 29.5.2007			
Seudulliset työseminaarit 14.5.2007 Seutu 1 15.5.2007 Seutu 2 21.5.2007 Seutu 3 13.9.2007 Seutu 3 14.3.2007 Seutu 3	Projektipäällikkö+ verkosotkonsultit	50 37 28 23 45	perhekeskustoimijat
Lapset puheeksi -intervention seudulliset koulutukset 7.5.2007 yhteinen aloitus 12.11.2007 Kajaani 6.11.2007 Seutu 2	Kouluttaja -koulutuksen saaneet	77 23 6	perhekeskustoimijat
Verkoista verkostoon-seminaari 24.10.2007	yhteistyössä Kaide - hanke, lasten ja nuorten hyvinvoinnin itäsuomalainen polku – hanke, ISO ja päihdejärjestöjen perhe- ja läheistyön kehittämisverkosto	150	perhekeskustoimijat ym

Mikkelin ja JJR kuntien tutustumismatka 2.-3.5.2007	(Joroinen-Juva – Rantasalmi)	21	perhekeskustoimijat
---	---	----	---------------------

Ruotsi 9/2007 tutustuminen perhekeskuksiin		21	ohjaus- ja proj.ryhmä, työntekijöitä
--	--	----	---

VUOSI 2008			
Psyykinen trauma lapsuudessa 17-18.1.2008 Kajaani	Oulun traumaterapiakeskus, Mervi Tolonen	160	penen, sos.työn ja perhetyöntekijät, muu sote
Perhekeskuksen siivet ja juuret –seminaari, Helsinki 26.-27.2.2008	Stakes,STM	7	projektipäällikkö " + tiimijohtajat+ nla/kouluth esimiehet/vastaava perheohjaaja
Huolen puheeksiotto - kouluttajakoulutus yhteistyössä Kaide-hanke 16.-17.1.2008 5.-6.3.2008 21.-22.5.2008	Stakes	3	(3 Pekestä 2 Kaide - hankkeesta) pepa:n, terv. ja sh:n henk. oppilashuolto varh.kasv.henkilöstö
Parisuhdekouluttaja-koulutus 1 30.-31.10.2007 27.-28.11.2007 16.1.2008 13.2.2008 13.-14.5.2008	Väestöliitto	2	Katja Tampio-Malinen Anne Kemppainen
Tahdolla ja taidolla , Kajaani perisuhdekurssi 7.2.2008 1,5 h 9.2.2008 5 h 17.2.2008 5 h	Terttu Karppinen ja parisuhdekouluttajat	16	8 pariskuntaa
Vavu-kouluttajakoulutus 1/2008	Stakes, Pirkanmaan amk	1	perheohjaaja
Maakunnallinen Yhteinen työ – yhteinen tulos -seminaaripäivä 8.4.2008	Perhekeskushanke	223	perhekeskustoimijat
Perheluento Kotitalouden salkkujako 8.4.2008, Kajaani	Keijo Leppänen yhteistyö MLL ja Osuuskauppa Maakunta	182	perheet
Ryhmäohjaajakoulutus 1.-2.4.2008 Seutu 1 2.-3.6.2008 " 9.-10.9.2008 Seutu 2: Kuhmo	MLL Kainuun piiri, Aikku Eskelinen	18 20 20	perhevalmennuksen toteuttajat, koko henkilöstö

16.-17.9.2008 Seutu 3: Suomussalmi		20	
Perhekeskus -seminaari, Rovaniemi 28.-29.8.2008	Stakes, Lapin lääninhallitus, Rovaniemen kaupunki	4	tiimijohtajat
Perheluennot iltaisin Kajaanissa 2.9.2008	yhteistyö MLL, Martat, SRK perheasiainkeskus, Ydin – ryhmä, Kainuun kesäyliopisto:	512	perheet
30.9.2008 28.10.2008 1.12.2008	Jari Sinkkonen/ lapsen hyvä kasvu Kari Lankinen/parisuhde Simo Rönty/ koti Anu Mustonen/media	402 105 88	
Ylä-Kainuun perhekeskuspäivä 3.9.2008 Hyrnsalmella	tiimijohtaja +Jari Sinkkonen	143	perhekeskustoimijat
Perheluento Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun Hyrnsalmella 3.9.2008	Jari Sinkkonen	175	perheet
HUPU= Huolen puheeksiotto	Sari Marita Ikäheimo Satu Kemppainen Leena-Inkeri Rönty Leena Palm Kaisu Tervonen		Seutu 1 terveydenhoitajat Seutu 1 ja 2 moniam.: Kajaani 28.10 ja 4.12.08 Seutu 3: Puolanka, kevät 08 Suomussalmi 27.11. ja 15.1.2009
Parisuhde kouluttaja-koulutus 2	Väestöliitto	2	Mirjami Komulainen/ seutu 2 Tarja Moilanen / seutu 3
Parisuhde koulutus pariskunnille	Terttu Karppinen/seutu 1 Anne Kemppainen/seutu1 Katja Tampio-Malinen/ seutu/2		suunniteltu vuodelle 2009
Parisuhteen onni ja ongelmat 30.9.2008	Kesäyliopisto/ Lankinen	3	tiimijohtajat
Varhainen vuorovaikutus1	Arja Koskimies Helena Saari	12	huom. koulutus 8 pv + työnohjaus 20 h,

			moniammatilliset ryhmät
Varhainen vuorovaikutus 2	Maarit Rusanen Tapio Väättäinen	15	
Miesryhmän ohjaajakoulutus	Miessakit ry, Lahti	1	Risto Tervonen, projektiryhmänjäsen, MLL
"Vavu – enemmän asenne kuin työmuoto" 28.11.2008	Tapio Väättäinen	60?	Aiemmin vavukoulutetuille kertaus + esimiehille
Perhetyön menetelmät	Arja Koskimies + muut perhetyöntekijät	24	perhetyöntekijöiden keskinäinen koulutus
Isyyden uudet tuulet –seminaari 3.11.2008 klo 12-16	Miessakit ry / Ilmo Santeri	56	perhekeskustoimijat, alan opiskelijat
Perhekeskushankkeen arviointi (0,5 pv) 30.10.2008	verkostokonsultit Sari-Marita Ikäheimo + Sirkka Makkonen		projekti- ja ohjausryhmä
Perhekeskusten tulevaisuusverstaas 25.11.2008			projekti – ja ohjausryhmä
"Verkossa tyhmyys tiivistyy – mediatatioja perheiden kanssa työskenteleville" 1.12.2008	viestintäpäällikkö, PsT Anu Mustonen	68	perhekeskustoimijat, opiskelijat
Ylisektorisen työn johtaminen - yhteistyössä Sorake - hankkeen kanssa	Koulutusavain Oy	3	tiimijohtajat

Helsinki – perhepaikka Hermannin sekä Espoon perhekeskushankkeeseen tutustuminen 28.2.08 seminaarin yhteydessä		7	projektipäällikkö, tiimijohtajat ja neuvolatyön päälliköt, vastaava perheohjaaja
Tutustuminen Rovaniemen perhepalvelukeskukseen 28.8.08		4	tiimijohtajat , vastaava perheohjaaja ja projektipäällikkö

Kainuun Martat luennoivat Paltamossa, Ristijärvellä ja Kajaanissa syksyllä 2008

LUENTOSARJAN JÄRJESTÄVÄT:

KAINUUN
KESÄYLIOPISTO
40 vuotta

Kajaanin
SEURAKUNTA
Perheasiain neuvottelukeskus

Martat

MLL
MIINERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON
KAINUUN PIIRI
Onni löytyy ajasta.

Kainuu
Kainuun maakunta –kuntayhtymä
Perhekeskukset Kainuuseen -hanke

Ydin.

MUKANA MYÖS:

KAINUUN SANOMAT

KPO
FINNET

metsäkeskus
KAINUU

KAJAANIN
KIRJAPAINO

KAINUUN OSUUSPANKKI

LÄHIVAKUUTUS

MISTÄ ONNI SYNTYY?

Perhe, elämän voimavara

Työ.....

.....koulutukset ja kurssit.....

.....Harrastukset.....

.....Tyydyttävä parisuhde.....

.....Lapset tarpeineen ja toiveineen

Miten jakaa voimavarat ja aika? Tinkiäkö omista harrastuksista, perheen ihmissuhteista vai yönnistä? Työelämä ja yhteiskunta monine vaatimuksineen näyttää vievän yhä enemmän aikaa ja voimavaroja perheeltä ja sen jäseniltä. Jotta perhe - jonka pitäisi olla yhteiskunnan perusyksikkö - ei jäisi kaiken jalkoihin, jokaisen on tärkeää pysähtyä pohtimaan omia valintojaan.

Perheiden hyvinvointi nähdään Kainuussa tärkeänä. Siitä ovat osoituksena monet maakunnassamme meneillään olevat, perheiden ja lasten hyvinvointia tukevat projektit ja hankkeet. Kuusi eri tahoa on lähtenyt yhdessä herättämään myönteistä keskustelua aiheesta kaikille avoimen luentosarjan muodossa.

OHJELMA:

Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun?

ti 2.9.2008 klo 18.00-19.30, Kaukametsän sali

JARI SINKKONEN, lastenpsykiatri, kirjailija. Pelastakaa Lapset ry

Tunnesuhde kasvualustana

- vuorovaikutuksen merkitys parisuhteen läheisyyteen

ti 30.9.2008 klo 18.00-19.30, Kaukametsä, Kouta-sali

KARI LANKINEN, TM, pari- ja seksuaaliterapeutti. Kataja ry

Kodin voima - kodin onni

ti 28.10.2008 klo 18.00-19.30, Kaukametsä, Kouta-sali

ISÄ SIMO, erityisopettaja, työnohjaaja. Kajaanin Ortodoksinen srk

Verkossa tyhmyys tiivistyy - mediataitoja perheille

ma 1.12.2008 klo 18.00-19.30, Kaukametsän sali

ANU MUSTONEN, PsT, viestintäpäällikkö. Jyväskylän yliopisto

Kyllä varsa emonsa perässä loikkii

- lapsuuden kiintymyssuhteiden merkitys

to 12.2.2009 klo 18.00-19.30, Kaukametsän sali

MIRJAM KALLAND, KT, dosentti. MLL:n pääsihteeri

Lapset, nuoret, luovuus ja taide

ti 17.3.2009 klo 18.00-19.30, Kaukametsän sali

KARI UUSIKYLÄ, KT, professori. Helsingin yliopisto

Rakastatko vielä? -parisuhdenäytelmä

su 19.4.2009 klo 17.00, Kajaanin kirkko

käsikirj. ja ohjaus ANNA-MARI KASKINEN, rooleissa EIJA VILPAS

ja JARMO MÄKINEN. Kirkkohallituksen perheasiat ja kristillinen

avioliitto- ja parisuhdetyö

Tilaisuudet ovat maksuttomia.

TERVETULOA!